

Celo leto	12 K
Pol leta	6 K
Četrta leta	3 K
Mesečno	1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6 redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 16.

Maribor, dne 5. februarja 1909.

Letnik I.

Naši sosjedje.

Jezikovni zakon za Češko je že predložen v državni zbornici. Sličnega zakona je nujno treba tudi v naših pokrajinah, in sicer ne samo zato, da se v temeljnih državnih zakonih zajamčena enakopravnost našega jezika dejansko izvršuje v uradovanju in občanju s strankami, ampak tudi zato, da se nejasnosti in samovoljnosti napravi konec ter se vpelje zakonit red.

Kajpada se je nadejati hudega odpora od naših nemških in nemškutarških sosedov. Ni to pravo, na pravičnost in ljubezen ustanovljeno sosedstvo, temveč tukaj se obistinuje pregovor, da najpohlevnejši človek ne more živeti v miru, če to slabemu sosedu ni po godu. In našemu nemškutarškemu sosedu nikakor ni po volji, da bi se Slovincu dala mrvica narodnih pravic.

Mar li spoštujejo materinski naš jezik, kakor zasluži vsak jezik, ki ga govori kak narod in se ga v ljubezni oklepa kot dragocene svetinje? Zasmehujejo ga. Ali mu priznajo vsaj del tistih pravic, ki jih ima njih lastni jezik? Prezirajo ga in ga zatirajo.

Če se gre za kupčijo, se toliko premagajo, da ga vzamejo v svoja pristna germanska usta. Človeku, ki ob tržnih dneh stopa po ulicah naših spodnještajerskih mest in trgov, mora kar srce zaigrati veselja, ko sliši, kako prijazno in pristržno govore slovensko nemški in posilinemški trgovci. Očka, mamica, Micika, Zefka, to in slično ti zveni nasproti, izgovorjeno z najljubeznivšim glasom. Če bi torej ti ljudje našemu jeziku priznali iste pravice v šoli, uradu in sploh v javnosti, kakor mu jih pripoznajo v trgovini, bi bilo konec narodnih prepričkov. Toda gre se jim samo za denar. V srcu so hudi nasprotniki slovenskega jezika in njihovo delovanje je najbolje označeno s tem, da so člani najbolj zagriženih in najhujše tulečih nasprotnih društev.

Težje gre nemškemu uradniku iz ust slovenska beseda, če jo sploh lomi za silo. Tu se je treba slovenski stranki, posebno če se sumi o njej, da razume nemško, od slučaja do slučaja bojevati za pravice našega jezika. Koliko je takih, ki v uradu, pri blagajni, na pošti in drugod sploh ignorirajo naš jezik, če ga tudi nekoliko znajo; in če zadenejo pri slovenski stranki ob odpor, kaj radi pozabijo tisto uljudnost, ki je uradniku dolžnost, in v ogorčenju vskipijo proti branitelju pravic slovenske narodnosti.

PODLISTEK.

Dr. Janko Serbec.

(Piše Velendan)

Slovinci pozor! Stari stebri Slovenstva se podirajo. Skrbimo, da jih nadomestimo z navdušenim naraščanjem tisočero!

(Konec.)

Se jedne strani ne smemo pozabiti, to je njegovega pisateljevanja. Za tiste čase, ko so še orali ledino, ko slovensčina ni bila v rabi niti v šoli niti v uradu, ko so bili slovenski listi in zlasti pa slovenske knjige še bela vrana, ima njegovo pisateljevanje tudi pomena. Že kot koncipijent je dopisoval v razne slovenske liste, zlasti je podpiral celovškega „Slovenca“ in „Drobtinice“. Pisal je pa največ o slovenski ravnopravnosti, o pravoznanstvu in narodnem gospodarstvu. Tudi „Novice“, pozneje „Slov. Narod“, „Ljubljanski Zvon“ in „Slov. Pravniki“ imajo več njegovih spisov.

Bolela je odvetnika zlasti skušnjava iz raznih pravnih, da se ljudstvo pravda često za oslovo senco, da prekorači često zakonite meje, ker ne pozna postav. Radi tega je pisal leta 1874 in 1876 v družbo sv. Mohorja in razlagal zakone za priprosto ljudstvo. Že leta 1871 je izdal v Celovcu za gospodinje nauk o gospodinju itd.

Kaj je z njegovo muzo? Marsikateri se bode mogoče še smejal, če bode slišal: dr. Janko Serbec — lirski pesnik. Kot takega še ga ne poznamo! Zakaj bi pa ne bilo mogoče? Le spominjajte se ga kot predsednika mariborske Čitalnice! Petje in petje in zopet petje je bilo največje njegovo veselje.

Takega duha je naša soseska. Vzgojili pa so tega duha ter ga vzdržujejo nemški časniki, iz katerih spodnještajersko nemško razumnštvo srka svojo duševno hrano. V tem časopisu veje duh vsenemške megalomanije, skrajna narodna nestrpnost in zaničevanje našega jezika in njegovih pravic. Neljubo je človeku, če se mu je treba ukvarjati s takim časnikarstvom. Toda storiti mora to večkrat, da zavrne tiste napade, ki se dan na dan ponavljajo v teh listih, in da sramotenje zaluči nazaj sramotilec v obraz.

Ta posel nam je tokrat opravičiti napram „D. Wacht“, ki je s ponosom sedla na konja nemške veleinteligentnosti ter z veliko prezirljivostjo gleda na slovensko siromaštvo, ki je bojda toliko, da nam Slovincem nedostaja strokovnih izrazov. Nam Wachta ošabnost kar nič ne imponira, ker dobro vemo, da je žival, katero jezdi vsenemško izobraženstvo, čisto navadno kljuse, ki borno živi od nemškoradikalnih fraz.

Tista nemška inteligenca, ki se šopiri po spodnještajerskih mestih in trgih, razpolaga s tako minimalnim duševnim kapitalom, da nam v resnici ne morejo kar nič odstopiti. Vse tiste fraze o nemškem svetovnem jeziku, o nemški kulturi se takoj razblinijo v nič, če si nositelje nemške kulture na jugu ogledamo nekoliko bližje. O kakšnem imponirajočem znanju, o kakih očiščenih moralnih pojmih, o kakem vzvišenem pojmovanju omike in humanitete pri teh ljudeh ne najdeš niti najmanjšega sledu. Tukaj je samo doma plitvost, ošabnost, sebičnost in skrajna nepravilnost in nestrpnost proti slovanski narodnosti. Zato pa odločno odklanjamo, da si taki ljudje prilastujejo pravico soditi o omiki, znanosti in napredku pri nemških plemenih.

Omiko, ki jo imamo, smo si ustvarili sami, naši nekulturni nemški sosjedje so nas pri tem samo ovirali in nas vedno bolj ovirajo z vsemi sredstvi. Naj nam ne oponašajo, češ, da še nimamo strokovnih izrazov. Imamo jih dovolj in ustvarjamo si še nove in lepše, če je treba. Saj so si tudi Nemci morali ustvariti znanstveni jezik in še vedno producirajo nove izraze, posebno še vsenemška struja, ki hoče iz nemškega jezika izbačiti vse tiste mnogoštevilne besede, ki so latinskega ali romanskega izvora. Pometajte torej pred lastnim pragom!

Kar se pa dostaja naše znanosti, je vsenemško pomilovanje popolnoma neutemeljeno. Storili smo že veliko kljub vsem zaprekam, ki se nam vedno stavi, in navzlic neugodnim razmeram, v katerih moramo delovati. Naj nam spodnještajersko, koroško in

kranjsko nemškutarstvo pokaže svojo znanost, potem pa — klobuk dol pred njim. Toda naš klobuk bo ostal na glavi, ker naše nemškutarstvo je z ozirom na proizvajanje znanosti podobno neplodovitemu polju, kjer raste samo bodičje in osat. Ne zabavljajte torej, bratci v Votanu in dediči Valhale! Dajte nam rajši šole, ljudske, strokovne, srednje in visoke šole, in videli boste, kako visoko vas nadkrilujemo!

Protestantski načrti za Bosno.

Se le par mesecev je preteklo, odkar je Avstrija anektirala Bosno in Hercegovino in že se žurijo nemški protestantski odpadniki, da bi pričeli s svojim „čednim“ delom tudi v teh dveh deželah. Cisto na tihem je obvestil pastor Hochstätter nemške losvonromovske centrale, da je nujna potreba, da se prične tudi v Bosni in Hercegovini propagirati protestantizem, posebno ker novi deželni zbor ne bo sestavljen po narodnostih, ampak po konfesijah. Pretečeni teden je potoval v to svrhu nek pastor iz Rajha po Bosni in Hercegovini. Njegovo poročilo, katero je podal evangelski zvezi za Nemčijo, pravi, da so tla za protestantsko misijonsko delo v anektiranih deželah prav ugodna. Vlada sicer ne bo šla posebno na roko, vendar je to postranska stvar, ker ima Avstrija k sreči v obeh deželah prav malo govornikov; več se lahko pričakuje od mažarskih vladnih krogov, ki so protestantskemu gibanju naklonjeni. Predno je šel pastor v Bosno, se je ustavil v Budimpešti, kjer so mu izjavili, da jim je popolnoma jasen politični pomen, če se vpelje protestantski duh v Bosno in Hercegovino. Bosanski katoličani, tako pravi poročilo nadalje, predstavljajo pod vodstvom fanatičnih frančiškanov avstrijske pjonirje. Ogrska mora tedaj gledati na to, da si pridobi inteligentne kroge in v doseg tega je najboljša, da se te kroge protestantizira. Tudi med nemškimi uradniki bi se dobilo dosti odpadnikov, vendar se ne sme takoj očitno nastopiti. Zato je pred vsem potrebno, da se pridobi s pomočjo nemških družinskih večerov zaupanje uradnikov skupnega finančnega ministrstva, kateri reprezentirajo bosansko deželno vladu. Poročilo pravi nadalje, da je v Sarajevu in Banjaluki že vse pripravljeno za take družinske večere in da se jih bo več vršilo že ta predpust. Upanje je, da se bo v Sarajevu sezidala s pomočjo uradnikov mažarske narodnosti v dogled-

Na nekem lističu dr. Prelogove ostaline zapazim opombo o Sernečevi lirski zbirki, katero je imel v rokopisu. So-li bili to mogoče le grehi petošolske ljubezni? Mislimo, da ne, ker bi se sicer dva resna moža, on in dr. Prelog, ne pogovarjala o izdanju te zbirke. O nji mi je pripovedoval tudi njegov stari znanec šolski svetnik Majeiger.

Mogoče je le še kje pod podstrešjem zakopan tak zaklad, če ga niso že uničili plameni in določili pravično in primerno mesto vedne pozabnosti neprištnim otrokom bujne mladeniške domišljije.

Hoteli smo ohraniti večni spomin možu in mu postaviti spomenik, kakor si ga je zaslužil med slovenskim ljudstvom. Navedli smo nekatere poteze, da tem bolj označujejo moža plemenitega značaja, ki je podal slovenskemu narodu dobrega in obilega naraščaja. Slava mu! Zemljica rodna boji mu lahka!

Očetova zvižaja.

Priredil Manderški.

Ogrski grof V. se je podal v Baden-Baden, da bi tam preživel s svojo hčerko Heleno poletje.

Helena je bila mlada, lepa, pričakovala jo je veliko premoženje in zato se ni čuditi, da je bila kmalu obdana z množico snubačev. Bogati in ubogi, plemenitaži in neplemenitaži, resni ljudje in veseljaki so se trudili, da bi si pridobili Helenino srce. Ljudje vseh narodnosti: Rusi, Francozi, Angleži in Italijani so jo snubili.

Žal, da si je Helena izbrala moža, ki je ni bil vreden; Gaetano pl. M. je bil sicer prav lep in mlad Italijan z modrimi očmi, dolgimi, črnimi lasmi, ki se je znal dobro vesti tudi v visokih krogih, vendar je imel veliko slabih lastnosti. Bil je strasten igravec

prve vrste in je moral zapustiti Neapelj zaradi škandaloznih nastopov, do katerih ga je privedla igra.

Kakor hitro je stari grof S. to zvedel, je takoj sklenil svojo hčer na vsak način obvarovati pred tem človekom.

Očital ji je njeno nagnenje in vedno svaril; toda Helena je bila prenaivna in neizkušena, da bi verovala očetovim besedam. Mislila je, da so njenega ljubimca le obrekovali pri očetu, ker je Gaetano prav dobro razumel kazati se nasproti Heleni v najlepši luči. Zato Helena ni ubogala svojega očeta in je čezdalje bolj ljubila lepega Italijana in ta je porabil to priliko, da si je zagotovil bogato dedinjo.

Grof se pa ni udal, ampak je sklenil, da temu nevednežu ne da za nobeno ceno svoje hčerke, če bi tudi moralo priti do tega, da bi moral uničiti Italijana. Bil še ni prestar in močan zadosti, da bi lahko sprejel boj z mehkužnim Italijanom, kateremu ni prisodil nikakega poguma.

Ni trajalo dolgo, ko je slučajno prišlo grofu v roke Gaetanovo pismo, v katerem pozivlja Heleno k begu in jo v ta namen prosi za tajej sestanek med tistim časom, ko je oče navadno v klubu. V znamenje, da se s tem strinja, naj nosi na prsih cvetlico. Helena tega pisma ni prejela.

„Vtakni si danes to-le cvetlico na prsi“, ji je rekel oče, ko sta se napravljala na sprehod.

Helena je smehlajaje ubogala očeta in odšla roko v roki z očetom. Na sprehodu sta srečala Gaetana, kateremu so se svetile oči od veselja, ko je zagledal cvetlico.

Grof je peljal Heleno k svojemu znanu in jo prosil, naj tam na njega čaka, sam pa se je podal domov, odpravil služkinje iz hiše in ostal sam.

nem času evangelska cerkev; v Banjaluki se bo pa osnovala evangelska šola.

Tako piše omenjeni pastor v svojem poročilu. — Mi smo uverjeni, da bodo nemški protestantje zrtvovali velikanske svote za razširjanje „čistega evangelija“ po Bosni in Hercegovini, ne da bi dosegli kaj veliko uspehov. Pa saj tem protestantovskim gospodom ni na tem, da bi pridobili duše za svoj čisti evangelij, pač pa tiči za tem le strupeno sovraštvo do katoliške cerkve in pa politični nameni.

Bosanski katoličani bodo gotovo z ozirom na ta načrt protestantov posebno pazili na inteligentne kroge in zabranili, da se ne bo pod krinko družinskih večerov delala propaganda za losvonromstvo. Dolžnost avstrijskih katoličanov je pa, da se odslej veliko več brigajo za svoje verske brate v Bosni in Hercegovini, ki pripadajo po večini revnim slojem.

Gotovo je, da bo fanatična agitacija odpadniških apostolov povzročila razburjenje posebno med Srbi in Mohamedani, ker bodo kmalu spoznali, da tu ne gre samo za verski odpad, ampak tudi za odpad od svoje narodnosti. In tega poslednjega si Srbi in Mohamedani gotovo ne bodo dali dopasti.

Politični pregled.

Državni zbor. V sredo je vlada predložila državni zbornici jezikovni načrt za Češko, o katerem poročamo podrobneje na drugem mestu. Takoj pričelom se je pričeli češki radikalci kričati „Abzug Bienenrth“, zvonili na bicikliške zvonce, ragljali z velikanskimi ragljami, trobentali, igrali na harmonike itd., tako da se o Bienenrthovem govoru ni ničesar čulo. Hrup je bil nepopisen. Bienenrth je dejal, da stojimo ob resnem preobratu: ali naj narodni boj še dalje mori vse javno življenje, ali naj se razmere na Češkem, ki uplivajo na vso Avstrijo, pomirijo. Češki radikalci so še nadalje razgrajali, dokler ni vstal vodja čeških agrarcev in predlagal, da se o Bienenrthovem govoru takoj otvori debata. Predsednik dr. Weiskirchner je izjavil, da pod besedico takoj razume, da se debata vrši takoj preko vseh drugih nujnih predlogov. To je bilo sprejeto skoro soglasno, vendar so češki radikalci pričeli vpiti, da mora predsednik predlog dati na dnevni red. Isto so zahtevali tudi nekateri drugi poslanci. Predsednik Weiskirchner je pa dal takoj besedo prvemu govorniku dr. Masaryku. Vsled tega so pričeli češki radikalci zopet s hrupno obstrukcijo. Piskali, trobentali, ropotali in kričali so tri ure. Masaryk je stal ves čas na svojem mestu, ne da bi mogel govoriti. Med obstrukcijo je prišlo do hrupnih prizorov. Poslanec Bielo-blavek je dejal poslancu Lisy-ju „Lausbub“, vsled česar bi kmalu nastal pretep. Med tem je predsednik Weiskirchner odstopil predsedstvo dr. Steinwenderju. Pozneje je predsedoval tudi podpredsednik Pogajnik. Okoli štirih popoldne, ko je predsednik Weiskirchner zopet prevzel predsedstvo, je naenkrat nastal popoln mir. Predsednik je pozval Masaryka, naj nadaljuje svoj govor, ta pa je prosil predsednika, da bi mogel svoj govor drugi dan nadaljevati. Dr. Weiskirchner je ugodil njegovi želji in zaključil sejo.

Jezikovni načrt za Češko, katerega je vlada predložila v sredo, določa, da se ustanovijo okrožne vlade, ki bodo neposredno podrejene namestništvu. Deset takih okrožnih vlad je čeških, šest nemških, štiri so mešane. Okrajna glavarstva, katerih je zdaj 100, se pomnožijo na 115, od novih 15 je 6 nemških. Sodni okraji se tudi pomnožijo na 238 (dozdaj jih je bilo 224). 138 bo čeških, 95 nemških, 5 mešanih.

Ob napovedani uri je prišel Gaetano, skočil čez vrtno ograjo in zlezal, ker so bila hišna vrata zaprta, skozi okno v hišo. Hitro je stopal po stopnicah navzgor in vstopil z veseljem v Helenino sobo, katera mu je bila znana. Tu mu pa stopi nasproti mesto Helene stari grof z dvema samokresoma. Zaklenil je vrata in rekel od strahu tresočemu se Gaetanu:

„Lahko bi vas takoj ustrelil, ker imam pravico do tega. Vi ste udrli po noči v mojo hišo in jaz bi lahko z vami ravnal kot z zločincem.“

„Ali, gospod“, je ječal Gaetano, „jaz vendar nisem tat.“

„In kaj drugega ste?“ vpraša grof. „Vi ste hoteli ukrasti mojo hčer — dedinjo in premoženje. Tu je vaše pismo, katero vse razkrije. Jaz z vami ne bom imel usmiljenja, vendar vam hočem življenje pustiti. Vi poznate spretnost moje desne roke. Dvoboje bi me vas takoj oprostil, vendar se bom jaz poslužil tega skrajnega sredstva le tedaj, če me ne bode te ubogali.“

„Kaj zahtevate od mene, gospod grof?“

„Vi morate takoj zapustiti Baden-Baden in se ne smete nikdar več približati moji hčeri in meni. Kot plačilo za to ubogljivost vam bom plačal potne stroške. Takoj dobite 20.000 K.“

Gaetano je hotel ugovarjati,

„Nobene besede!“, je rekel grof z gromčim glasom. „Poznate me — vaše življenje je v mojih rokah in če se le za trenutek obotavljate, vas na mestu ustrelim!“

„Dobro, jaz se pokorim“, je zajekal Gaetano.

„Vaša sreča! Vaših 20.000 K leži tam-le v miznici. Vzemite jih!“

Okrožne vlade bodo nad okrajnimi glavarstvi in bodo odločale v prvi in drugi instanci o tistih zadevah, ki so dozdaj spadale pod kompetenco namestništva. Edino le Praga ostane še nadalje docela pod kompetenco namestništva. Načelnik okrožne vlade bo okrožnovladni predsednik, njegov namestnik pa namestniški svetnik. Zunanji uradni jezik je načeloma pri čeških okrožjih, glavarstvih in sodnih okrajih češki, pri nemških nemški. Vendar pa se ima pri enojezičnih uradih s strankami uradovati v jeziku strank in vloge tudi v tem jeziku rešiti. Pri dvojezičnih okrožjih sta oba jezika popolnoma enakovleljavna. Notranji uradni jezik je pri čeških okrožjih češki, pri nemških nemški, Nemško se uraduje z vojaštvom, orožništvom, centralo in izvendeželskimi uradi. Praško deželno nad sodišče se razdeli v dva senata, češki in nemški. Pri Pri enojezičnih uradih se zahteva popolna jezikovna kvalifikacija uradnikov; tisti uradniki, ki so zmožni tudi drugega deželnega jezika, dobe posebno službeno doklado. Za češke in nemške uradnike se določi posebno razmerje 62 : 38.

Balkan. Predlog ruske vlade, da bi se bolgarsko-turški spor poravnal na ta način, da prevzame Bolgarija dolg, ki ga dolguje Turčija Rusiji, je vzbudil veliko zanimanje. Če se to uresniči, potem bo imela Rusija dvojno korist. Prvič bi Rusija na ta način Bolgarijo navezala na se in jo odtrgala od Avstrije, drugič je pa Bolgarija gotovo boljši plačnik nego Turčija. Zadnja je z obroki odplačevanja popolnoma zaostala in vedno slabše financé ne dajo nič upanja, da bi mogla sploh kedaj plačati dolg Rusiji. Turčija bo skoro gotovo odklonila ta predlog, ker ona rabi nujno denarja. — Bolgarija je turška vlada naznanila po svojem poslaniku, da mora Bolgarija svoje čete demobilizirati, predno se pričnejo zopet-gajanja. — Turški vojni minister je odredil mobilizacijo monastirske divizije in damaškega petega kora. Vlada je tudi pozvala vojaške oblasti, naj vse potrebno ukrenejo, da se lahko v najkrajšem času vpo-ključijo rezervniki.

Drobne politične vesti. Koroški deželni zbor je razpuščen. Razpisane so nove volitve. — Crnogorska skupština je na knezov ukaz zaključena. — V našem vojnem ministrstvu so se v pondeljek vršile razprave z ministrstvom za deželno brambo in z drugim ministrstvi radi novega vojnega zakona. — Knez Nikola je v pondeljek sprejel posebnega odposlanca Srbije, ki mu je izročil lastnoročno pismo kralja Petra. — Veliki vezir je naznanil našemu poslaniku grofu Pallavicini, da je bojkot končan in da se lahko prične redni promet ladij in blaga iz monarhije v turška pristanišča. — Nemški dijaki proti italijanski fakulteti. Vseučilišni odbor krščansko-nemških dijakov se v neki manifestaciji zavaruje proti ustanovitvi italijanske pravne fakultete. — Za ustanovitev maloruske vseučilišča. V nedeljo se je v Lvovu vršil shod maloruske akademične mladine iz Galicije in Bukovine. Na shodu je bila vsprejeta resolucija, v kateri se pozivlje vlado, naj takoj ustanovi malorusko vseučilišče v Lvovu in naj se tozadevne predloge reši v zbornici istočasno z ustanovitvijo italijanske juridične fakultete. Shod je poslal maloruskemu klubu državnega zbora poziv, naj ta stremljenja podpira.

Raznoterosti.

„Narodni Dnevnik“ očitno trpi na pomanjkanju gradiva za svoje predale in zato vedno prevzema neumne napade na „Stražo“ z ozirom na naše stališče napram narodnemu trgovstvu in obrtništvu.

„Dovolite mi, da odklonim vašo ponudbo.“ Pomenljiva kretnja grofove roke je takoj stori-la konec napačni obzirnosti in Gaetano se je popolnoma udal svoji usodi.

„Miznica je pa zaklenjena“, je rekel.

„Odprite jo.“

„Ne morem, ker ni ključa.“

„Potem pa vlomite.“

„Kaj, vi hočete, da bi —?“

„Vlomite ključavnico, ali vas pa takoj vstrelim.“ Pri teh besedah grof še enkrat dvigne samokres in Gaetano je ubogal.

„Dobro!“, je rekel grof. „Vzemite sedaj zavitek z bankovci, ti so vaši. Imate li listnico?“

„Da.“

„Kaj je notri?“

„Nekaj papirjev in pisem, naslovljenih na me.“

„Vrzite listnico pred mizo na tla.“

„Čemu?“

„Jaz moram imeti dokaz za to dejanje.“

„Ali —“

„Nič ali, jaz moram imeti dokaz, da ste vi vlomili. Tat ali smrt! Vi bode te šli pred menoj iz hiše in jaz ne bom preje vas zapustil, dokler ne bode te eno miljo oddaljeni od Baden-Badenu. Sploh pa ste lahko brez skrbi. Jaz se bom še-le pozno yrnil in vlom naznanil še-le poputrinjem, in če bi rabili mojo pomoč, smete na me računati. Sedaj pa naprej!“

Po tem dogodku, ki je napravil veliko senzacijo, Helena ni mogla več dvomiti. Izbrisala je Gaetano iz svojega srca in ga ni z nobeno besedo več omenila.

Ne smatramo za vredno, da bi se pripravili z liberalno neumnostjo. Protestiramo obenem, da si ljudje okoli Narodne stranke prisvajajo pravico, dajati poduk o narodnosti in o dolžnosti do nje. Ljudje, ki pri volitvah gredo roko v roki z najbolj zagrizenimi Nemci in nemškutarji v boj proti slovenskim kmetom, te pravice nimajo. Nemškutarji zavezniki nas ne bodo nikdar učili, kaj smo svojemu narodu in posameznim stanovom v njem dolžni. Naše stališče napram trgovcem in obrtnikom je naravno in odobravalno ali vsaj razumevati ga mora vsak, ki se ni popolnoma zarit in zabit v liberalizem. Geslo: Svoji k svojim, smo vedno izvajali ter ga tudi vselej bomo in pozivamo svoje somišljenike, naj kupujejo samo pri narodnih trgovcih in podpirajo narodne obrtnike. Od teh pa zahtevamo pravičnosti proti nam. Da bi naj mi samo izvrševali ulogo priganjačev za trgovce, ki so v prvi vrsti liberalni in še le potem Slovenci, ki so z dušo in s telesom v taboru Narodne stranke ter z denarjem in z delom podpirajo njene težnje, tega vendar ne more od nas zahtevati noben pravičen in pameten človek. Preznačajni in hkrati preponosni smo, da bi hlapčevali liberalnim težnjam in manipulacijam. Obvestiti moramo svoje bralce tudi o tem, da „Narodni Dnevnik“ v dopisu iz Maribora poziva svoje pristalse, naj z našimi krogi preseka vse zveze. Dobro! Zopet nov dokaz, da Narodni stranki ni za kompromis s krščansko stranko za deželnozborske volitve. Kako bi se naj zvezala z ljudmi, s katerimi je treba presekat vse zveze? Kar se pa dostaje presekanja vezi, naj si Dnevnikoveci nikakor ne domišljajo, da nam bo to povzročilo bogve kaj bolesti. Ravno nasprotno. Liberalna družba — slaba družba, in po slabi družbi glava boli, pravi star pregovor. Konstatiramo še samo to, da je sekalo tisto orodje, s katerim Dnevnikoveci delajo narodno-vzajemno politiko. Na Kranjskem sekajo v tisto tanko vez premirja, ki se je splela med Slovensko ljudsko in Narodno-napredno stranko. Na Štajerskem hočejo posekati vse zveze s krščanskimi krogi. Gospodje Dnevnikoveci ne zatajajte svoje narave, temveč pokažite se odkrito, kakšni ste: liberalizem vam je namen, narodnost pretveza!

Slov. kršč. soc. zveze, ki je že toliko storila za obrambno delo, „Narodni Dnevnik“ v obrambnem vestniku ni omenil niti z besedico, k večjemu dela na drugem mestu proti nji. Prav tako ne priporoča koleka in vžigalic za obmejne Slovence. Tudi za šentiljski dom se ni zapisal niti besedice. Potem pa on „Straži“ očita, da ne omenja družbe sv. Cirila in Metoda, katero izrabljajo liberalci v svoje strankarske namene. Gospodje, pometajte pred svojim pragom, kjer imate smeti na cente!

„Narodni Dnevnik“ po sodbi liberalcev. V Ljubljani kroži ne morda med pristaši Slovenske ljudske stranke, temveč med pristnimi liberalci kritična beseda: Ni jih tako suhih drv, kot je „Narodni Dnevnik.“

Južna železnica filijalka Súdmarke. Znano je, kako silno skrbi Súdmarka, da bi z naseljevanjem Nemcev in protestantovskih Svabov izpodrinila Slovence iz Št. Ilja. Že mnogo stotisoč kron je vrglo to prusofilsko društvo samo v Št. Ilj. Svojem kupuje kmetije, jim daje podpore, slovenskim izdajicam pa ju-deževe groše. A južni železnici je še vse to premalo. Tudi ona je začela pridno posnemati mamico Súdmarko. Še tekmovali bo začela z njo. Spravljala namreč k nam same nemške nadute uradnike. Celó čuvajev se je lotila. Naše poštene slovenske delavce na železnici izpodriva in daje delo samo nemškim in nemčur-skim. Slovenske čuvaje odstavlja ter jih nadomešča z nemškimi. Zraven postaje pa je napravila še prav fini kompliment Súdmarki z njeno reklamno tablo. Res, južna železnica je ponižna služkinja tetke Súdmarke!

Iz šole. Razpisana so sledeča učiteljska mesta: na trirazrednici pri Sv. Andražu v Slov. gor. mesto stalne učiteljice; prošnje do 25. t. m. Na trirazredni ljudski šoli pri Sv. Marku pri Ptujju mesto stalnega učitelja; prošnje do 21. t. m. Na trirazrednici v Zibiki mestu učiteljice; na štirirazrednici v Rečici mesto učitelja; na petrazredni dekliški ljudski šoli v Hrastniku mesto učiteljice; prošnje do 28. febr.

Vprašanje na finančno ravnanje v Gradcu: Zakaj li nastopa v dr. Povalejevi zadevi nemški njegov tovariš Hauke s tako brezobzirnostjo? Ko je bil poklican za pričo, je podal naravnost celo obtožnico proti njemu. To je vendar sumljivo. — Gospod referent v Gradcu se gotovo še spominja na priložene dokumente o njegovi zadevi; našla se bode po raznih kombinacijah pač lahko pot, kam da so zginili dokumenti. Ali res nočete potipati pravega kriveca? Čudno je tudi, da gospod Hauke išče povsod pričo za svoja izpovedanja; saj vendar on ni tožitelj, ampak je bil poklican kot priča, kakor vsi drugi.

Društvo „Zvezda“ na Dunaju vabi k zabavnemu večeru, ki ga priredi v nedeljo, dne 7. februarja 1909 v dvorani „Lehrerhausvereina“ v VIII. okraju, Langg. 20 (Josfsg. 12). Vspored: 1. I. B. Smetana: Trois polca de salon. Polka Fis-dur svira na glasovir g. J. Pražak. 2. Vek. Vaupotič: a) „Dijaška“ (Josip Stritar); b) „Bratje v kolo“ (S. Gregorič) poje moški zbor, vodja g. skladatelj. 3. Trubarjevo narodnjaštvo; predava g. Dr. Fr. Kidrič. 4. Mozart: Uvertura k operi „Figarova svatba“, igra na gosli Alfred Vaupotič, na glasovir spremlja gospa Pavla Križajeva. 5. Mozart: „Zaratusrova molitev“ iz opere „Čarobna piščal“, bas solo poje * * *. 6. V. S. Vilhar: „Izpod Triglava“, venec narodnih pesnij, poje mešani zbor slavnega „Slovankega“

pevskega društva" pod vodstvom g. Beno Serajnika. 7. a) A. Förster: „Njega ni“; b) H. Sattner: „Kakor nekdanj“, poje kvartet slavnega akademičnega društva „Slovenija“. 8. Koračnica za gosli, flavto in glasovir (gospa Pavla Križajeva, gg. A. in V. Vaupotič). Med posameznimi točkami svira se na glasovir. II. Prosta zabava. Začetek ob 1/2 8. zvečer. Prijatelji društva dobro došli! Prihodnji zabavni večeri se vrše ob nedeljah dne 7. marca, 4. aprila in 2. majnika t. l. v zgoraj imenovani dvorani.

Kranjska hranilnica, iz katere so Slovenci v zadnjem času dvignili precej denarja zaradi dogodkov 20. sept. minul. leta, nam je poslala 2. t. m. neko „pojasnilo“, v katerem se brani proti raznim napadom. Med drugim piše v tem „pojasnilu“: „Od sedmih milijonov kron, ki smo jih od leta 1848. porabili za občekoristne namene, prihajajo najmanj štiri petinke v prid slovenskemu prebivalstvu kranjske dežele“. Menda ne bo tako hudo, ker bi sicer ne ohladila tako hitro ljubezen Slovencev do tega denarnega zavoda.

„Narodni Dnevnik“ je zadnji čas nesramno napadel vranskega gospoda župnika Irgla, ki je pri vseh župljanih iskreno priljubljen. Posledica tega je bila, da so tri družine opustile „Narodni Dnevnik.“ Tako je prav!

Štajersko.

Mariborske novice.

Samski klub v Mariboru je sklenil, da se ponoštevno udeleži veselice v St. Ilju dne 14. t. m. Člani in prijatelji kluba se pozivljejo, da upoštevajo ta sklep. Kdor se ne udeleži, zapade kazni v korist šentiljskega doma.

Iz pošte. Izvrševanje nabitih napisov se kaj lepo izvršuje na naši pošti. Vkljub napisom: „Das Rauchen ist verboten“ se v teh prostorih kadi. Včeraj smo n. pr. videli, kako si je nek oficir bahato prižgal cigareto in izzivajoče gledal tablico, na kateri se bere, da je kadenje prepovedano, češ, kaj to mene briga. A poštni uradnik, mesto da bi gospoda opozoril, mu je še naredil kompliment. Zato bi vprašali: Zakaj so predpisi, če se jih ni treba držati? Ali pa so mogoče samo za nižje sloje? Zakaj se ravno pri častniških čepicah dela izjema? Radovedni smo, kak poklon bi napravil dotični uradnik, če bi si tam prižgal smodko kak slovenski kmet.

Viničarski tečaj se vrši na tukajšnji deželni sadjarski in vinarski šoli od 1. do 13. marca. Število udeležencev je določeno na 20. Udeležniki dobijo tudi podpore. Zglasiti se je treba do 15. febr. t. l.

Lepa hvaležnost. Hlapec Janez Belnar je dal vrtnarskemu pomočniku Janezu Lebenu v svoji sobi prenočišče. V zahvalo za to mu je ta ukradel skoro nov klobuk in zbežal.

Studenci pri Mariboru. Na svečnico smo imeli v katoliškem izobraževalnem društvu občini zbor. G. predsednik Leskovar pozdravi navzoče, zlasti dr. Verstovška in č. g. Vinka Zolgerja. Iz poročil predsednikovih, blagajnika in knjižničarja g. Bendeja in tajnika g. Karbe smo posneli precej živahno gibanje v preteklem letu. Udov je bilo 123. Pri volitvah so bili soglasno voljeni predsednikom Ferd. Leskovar, podpredsednikom M. Zupančič, tajnikom Al. Karba, njegovim namestnikom Jakob Augustar, blagajnikom in knjižničarjem F. Bende, njegovim namestnikom F. Smonik, Al. Karneker; v odbor so še voljeni: Ant. Pušnik, Janez Senekovič, Jernej Bračko; pregledovalca računov sta Franc Stelcer in Andrej Klemenček. Po volitvah govori dr. Verstovšek o tem društvu in opozarja na najvažnejše dogodke v Studencih v tej dobi, odkar obstoji društvo. Zlasti navdušuje može za društvo in podaja več migljajev in smeri, po katerih bi naj nadaljevali početo delo na podlagi verskega in strogo narodnega programa. Delavec Slomšek se v ginjenih besedah zahvaljuje dr. Verstovšku za podučne besede in prosi, da bi prišel večkrat med nje; obljublja tudi, da bodo člani društva vedno zagovarjali vero in narodnost. Delavec Karba govori jedrnat o slovenskem jeziku in o potrebi materne jezika, in prosi društvenike pomoči v društvu. Možeje, oklepajte se z vnemo svojega društva v Studencih! Knjig se je izposodilo lansko leto okoli 400. Lepo znamenje ukaželjnosti slovenskega delavstva v Studencih!

Katol. slov. izobraževalno društvo v Studencih pri Mariboru vabi na svoj zabavni večer katerega priredi v nedeljo dne 7. febr. 1909 v gostilni g. Leskoškega. Na programu je godba šaljivi srečolov, dražbanje petelina itd. Začetek ob 6. uri zvečer. Vstopnina 20 vinarjev. K najobilnejši udeležbi vabi uljudno Odbor.

Celjske novice.

Slov. ljudskošolsko vprašanje v Celju še, kakor vse kaže, dolgo ne bo ugodno rešeno. Krajni šolski svet je za to, da se naj začne brž ko mogoče zidati vsaj deška šola na stavbenem prostoru, za katerega mora okoliška občina plačevati že 7 let visoke obresti. Okrajni šolski svet pa je mnenja, da se naj tako dolgo počaka s stavbo, d kler ne bo dovoljena javna dekliska šola, za katero Slovenci že tako dolgo prosjajo. Mi smo prepričani, da bo to čakanje trajalo še dolgo časa. Tužna nam majka! — V Celju imamo toliko slovenskih „prvoboriteljev“, ki pa nam ne morejo izvojevati niti ene javne dekliske ljudske šole. Seveda, ker jim da boj zoper „klerikalizem“ toliko opraviiti.

Okrajni šolski svet celjski prosimo, naj se vendar zgane in protestira proti imenovanju nemškega šolsk. nadzornika za Spodnji Štajer. Tudi občine in krajni šolski sveti v tem oziru na noge!

Celjski „Turnverein“ napravi na pustni torek velik „Narrenabend.“ V svojem glasilu izražajo celjski Nemci nado, da bo ta večer norcev, ki se bo vršil v nemškem domu, prav obilno obiskan. No, nam je zelo všeč, da so celjski Nemci vendar enkrat prišli do spoznanja, kaj da so pravzaprav.

Drugi kraji.

St. Ilj v Slov. goricah. Naše kmetijsko bralno društvo, ki je edino slovensko društvo v St. Ilju, priredi v nedeljo, dne 14. februarja večjo narodno veselico v prostorih g. K. Celcerja. Sodeluje slavno kat. akad. društvo „Zarja“ iz Gradca. Na vspredu je šaljivi srečolov, govor, deklamacija, petje gg. „Zarjanov“, šaljiva pošta, razni šaljivi prizori in še več veselega. Med odmori svira domača narodna godba. Vse prijatelje obmejnih bratov prav iskreno vabimo, da se 14. febr. potrudijo v St. Ilj v Slov. goricah. Na veselo svidenje, rojaki!

Slovenski društveni dom v St. Ilju v Sl. gor. Za ta tako krvavo potreben dom je dozdaj nabrane ga okrog 1500 krou. Vsi Slovenci so se zavzeli za to akcijo. Slovenski dom v St. Ilju je življenska potreba obmejnih Slovencev. Torej rojaki, spominjajte se ga ob različnih prilikah. Rešimo mejo!

Selnica ob Dravi. Naša Čitalnica je imela na Svečnico svoj občini zbor. Udeležba je bila prav dobra. Novi odbor se je sestavil tako-le: Predsednik Iv. Miklavc, podpredsednik Franc Timer, tajnik kaplan Marko Sagaj, blagajnik učitelj Kovačič, knjižničar Jakob Čaplo. S prejšnjim odborom smo imeli zares nesrečo. Med ljudstvom ni bilo niti najmanjšega zanimanja za Čitalnico, mnogi sploh niso vedeli, da jo imamo. Upamo, da bo novi odbor popravil, kar je stari zamudil. — V nedeljo, dne 14. februarja priredi Čitalnica veselico. Pričakujemo prav obilne udeležbe.

Tatovi pri Sv. Petru niže Maribora so se prikazali in sicer v vinskih kletah. V Kokolovi kleti v Metavi so iztrgali okno in se gostili pri polnih sodih. Istotako so poskušali v Nebovi pri Matiju Damišu. Ključavnice pa niso mogli odpreti ampak so jo pokvarili. O tatovih se ne ve nič. Pozor!

Sv. Marjeta na Dr. polji. Kot v vsaki večji vasi, imamo tudi pri nas šolo. Ta šola ima dva razreda. Tukaj se otroci izobrazujejo in odgojujejo ter pripravljajo za bodoče življenje. To je vse prav. Pa nekaj drugega nam ne ugaja. In sicer to, da se pri nas dečki nekako zapostavljajo. Ali kako sicer si naj to razlagajo, da imajo ob ponedeljkih naši dečki drugega razreda, kjer je razredni učitelj g. Achitsch, dopoldne šolo samo od 9—10; popoldne pa zopet ob 3 uri že gredo domov. Deklice pa imajo tri ure ročna dela. Ali ni to potrata časa za dečke?! Po zimi, ko so šolodolžni, se pošiljajo domov, poleti so pa itak oproščeni. Al ne bodo že kmalu naši milosti naši šolarji pri g. nadučitelju Achitschu? Šola je za šolarje! Učitelj pa zato, da šolarje ob šolskem času podučuje. Ali ne?

Št. Janž na Dr. polji. Oba trgovca imata pri nas užigalice v prid obmejnim Slovincem. Naj bi jih imel na razpolago vselej tudi gostilničar. Na tem bodo tujei, ki prihajajo k nam, spoznali, da imate ljubezen do trpečih obmejnih bratov.

Št. Janž na Dr. polji. Prvokrat, odkar se je rešilo liberalnih rok, priredi naše vrlo napredujoče kat. slov. izobr. društvo veselico, ki obeta obilo zabave. Vršila se bode v nedeljo, dne 7. febr. t. l. Prvokrat nastopi vrli domači pevski zbor. Kdor je ljubitelj poštene zabave, je dobro došel. Torej v nedeljo v Št. Janž na Dr. polji! Bodi še omenjeno, da so obljubili svoje sodelovanje slavnozpani tamburaši iz Slivnice.

Št. Janž na Dr. polji. Pretekli torek, t. j. na svečnico bila je pri nas volitev odbora požarne brambe in načelnika. Nikakor se ne more odobraviti, da se stvar pravočasno in pravilno ne razglasi. Pričakujemo slovensko poveljevanje.

Meža ob Dravi. Na postajališču Otiški vrh je v nedeljo pop. dne 31. jan. vlak železniškega slugo Jakba Bricman tako hudo povozil, da je kmalu nato umrl.

Sv. Lenart v Slov. gor. V nedeljo dne 14. febr. priredi naše Katoliško bralno in gospodarsko društvo veliko veselico v veliki dvorani Arnušeta gostilne. Vprizorila se bode veseloigra: „Zakleta soba v gostilni pri zlati goski.“ Na vspredu je še petje, godba, srečolov, konfeti. Prijatelji poštene zabave, pridite v obilnem številu!

Umrl je pri Sv. Ani na Krembergu g. Janez Spindler, posestnik in dolgoletni občinski odbornik v Ledineku. Pokojni je bil vzoren katoličan in navdušen Slovenec. N. v m. p.!

Slov. Bistrica. Opozarjamo na shod Kmečke zveze, ki bo v nedeljo dne 14. februarja ob 3. uri popoldne v hotelu „Avstrija.“ Govoril bo državni poslanec Pišek. — Poročil se je krojač g. F. Kukovič z gđe. Pavlo Verdnikovo. Cestitamo! Dne 1. febr. je padel s smreke delavec Ludovik Pristonik, ko je obiral smrekove štruce. K sreči se ni hudo ponesrečil.

V Podgorju pri Slovenjem Gradcu že od 18. septembra 1908 ni nihče umrl; torej ni resnično, da bi se bil v tej fari kdo zastupil, kakor so pred kratkim česniki poročali. „Trd vratni samomorilec“ Franc Škodnik je moral biti kje drugje doma.

Kozje. Iz Kozjega v Ljubno v Savinski dolini je premeščen tukajšnji gozdarski uradnik Alfred Majcenovič, ki je pa kljubu svojemu lepemu slovenskemu imenu in slovenskemu pokolenju zagrizen pristaš nemško-nacijonalne stranke.

Dobje. Dne 30. januarja se je vršil v Jelcah, fare dobjavske, grd poboj. Zgrabili so se fantje pohajkovalci in ponočnjaki z bratoma Vodep, ki sta imela „furež“. Pri tem so 21 letnega fanta Franca Zelič ubili, brata Vodep pa težko ranili. Kdaj se bo naša mladina spametovala? Kdaj pustila take surovosti? Po Zeliču so s poleni tako mahali, da so mu ozadje glave na drobne kose razbili.

Za Društveni Dom v St. Ilju je daroval č. g.: Janez Lopič, župnik v Cmureku 10 K.

Sv. Barbara v Halozah. Pristavnika Deruckoviča 9 letna hčerka Antonija se je ob žolski peči dne 1. febr. nevarno opekla. Z gorečo obleko je dete v svojo večjo pogubo letelo po stopnjicah dol na sneg, kjer so ji še le pogasili obleko. Oče jo je potem sam z vozom odpeljal domu.

Konjice. Kmetijska podružnica je imela na Svečnico zborovanje. Udov šteje 51, g. načelnik Seidler se slovenskih kmetov bojuje, ter so že lani odklonili mnogoktere ki so hoteli pristopiti. Zato pa je bilo to zborovanje ne kmečko ker pravih kmetov ni bilo, ampak trško. Edini kmet Kuk se je upal nekaj slovenskega spregovoriti. Dobili bodo stroj za mlenje trsnega rožja za živino. A tako se bo obneslo, je vprašanje.

Konjice. Ustanovila se je dekliska zveza Bralnega društva, ki šteje že čez 70 udov. Odbor je dobro sestavljen, ter je upati, da bo izvrstno deloval; Amalija Solar iz Tepanj je voditeljica; Marija Lamut iz Tepanj, namestnica; Marija Rak iz Konjic, tajnica; Julijana Kumer iz Gabrovelj, blagajničarka in Marija Kosteve iz Konjic, knjižničarka. Po vaseh se bodo ustanovili posebni bralni krožki.

Konjice. V bolnišnici rudečega križa na Prevratu je umrla tržanka in hišna posestnica g. Mar. Trabusiner, soproga g. Bernarda Trabusiner, učitelja na okoliški šoli. N. v m. p.!

Umrl je v Gradcu vseučilišni profesor na juridični fakulteti dr. Julij Vargha.

Fram. Dne 1. februarja 1909 zvečer je nastal med viničarskim sinom Simonom Robarjem iz Morja, in med Antonom Kraut prepir. Kraut je potegnil iz žepa nož in je Robarja 7 krat sunil v hrbet, glavo in roko, tako da je poškodovanec moral iti v bolnišnico v Maribor.

Iz Pekla pri Poljčanah. In vendar bo moral v „špekhamro“ naš dični Binče Belak! Revček je dolgo tuhtal, kako bi se proslavil. Kar izve, da bode celjska druhal Slovence pretepała. Takoj sklene vstopiti v to slavno vrsto. V družbi vročekrvnega protestanta Sorša Hafenrichterja mahne osodepolni dan v Celje. Z divnimi „heul“-klici ga vsprejmejo mestni postopači ter ga najpreje slovesno inštalirajo s tem, da ga prav pošteno narežejo. — Sorš je pa menda kar popihal; zbal se je take inštalacije. Slednjič se posreči Binčetu pretepače prepričati, da je njih gore list, ter jim to dokaže s tem, da začne tudi on Slovence pretepati. Za to junaštvo mu je pa okrožna sodnija dne 15. januarja t. l. prisodila lepo plačilo, namreč 5 dni „špekhamre“ in tudi nekaj denarne globe. Kakor smo zadnjič čestitali protestantu Baumannu, da je zopet njegov pajdaš vsled prizanesljivosti g. Mohoriča srečno ušel „špekhamri“, tako ga moramo danes odkrito omilovati, da je imel v Celju tako smolo. Kdo bo pokončeval onih 5 dni golazen v Peklu?! O Caherlin, caherlin — hin ist, hin!

Šoštanj. Predrznost in ošabnost tukajšnjih nemškutarjev že presega vse meje. Odkar je prišel trg zopet v nemčurske roke, si upajo ti gospodje že preveč. Ker vlada nekaj možiceljnov v trgu nerazsodne odpadnike, živijo že v taki samozavesti, da mislijo, da je že cela Saleška dolina nemškutarška. Zadnje soboto so proglasili člani nemškega pevskega društva, katerega načelnik je postal sodnik dr. W. Stepischnegg, že celo dolino za nemško posest. Kamor prideš v dolini, povsod se govori le slovenski. Hvala Bogu, da je še ljudstvo tako zavedno in še ljubi svoj materni jezik. Pevsko društvo pa je pri časih piva bilo tako razvneto, da je slišalo po vsej dolini odmevati nemško petje. „Heil dem deutschen Lied im Schalltale“ so ukali in stokali, najbrže iz radosti, da so dobili sodnika za svojega poglavarja. Če mislijo ti možje, da bode ljudstvo šlo zdaj za njimi, če je na čelu sodnik sam, se jako motijo. Odgovor naj bode tem odločnejši, da ljudstvo odvrča povsod vse fiskovine, ki so v nemškem jeziku, in se poslužuje v uradu le slovenščine.

Cirkovce pri Pragarskem imajo sedaj prostorno društveno dvorano. Stroške sta prevzela in večji del tudi pokrila iz svojega oba gospoda domača duhovnika. Kljub temu se bo gotovo iz kakšne liberalne lažitorbe trosila liberalna resnicoljubnost, da duhovniki sovražijo ljudsko izobrazbo. A tako dnevno klepetanje ne bo motilo nikogar. Oder že stoji in vabi govornike, predavatelje, pevce in igralce k složenemu, skupnemu nastopu. Mladenci in mladenke, katerim je kaj za čast vere in slovenske govornice, prihajajte marljivo k poduku in zabavi! Zivela S. K. S. Z.!

Okoslaveli. Naši občini je c. kr. namestništvo v Gradcu priznalo pravico, da sme od c. kr. okrajnega glavarstva v Ljutomeru zahtevati vso korespondenco, to je vsa pisma, kakor tudi naslove v slovenskem jeziku. C. kr. namestništvo v Gradcu je namreč dalo naše županstvo po c. kr. glavarstvu vprašati, ali smo zadovoljni, da nam c. kr. okr. glavarstvo piše vsa pisma in tudi naslove v slovenskem jeziku in v slučaju, da smo, ali potegnemo naš ugovor, vložen pri c. kr. namestništvu na notranje ministrstvo nazaj? — Tukajšnji župan je dejal, da slobodno, ako

se našemu ugovoru stvarno ugoditi. C. kr. zastopnik glavarstva je vzel stvar na zapisnik in župan je to novo pogodbo podpisal. Ker pa v rokah za obč. odbor županstvo še nič ni imelo, zahtevalo je od glavarstva povrat ugovora v izvorniku, koji naj jamči črno na belem naše pravice! Župan je bil pozvan radi tega k uradnemu dnevju v Gornjo Radgono — (ne ve se, radi česa tako daleč) in tam je dobil vloženi ugovor na notranje ministrstvo nazaj z zopetnim zatrdilom g. uradnega komisarja, da se naši želji ugoditi! Vse bi torej bilo, le ugovor je ostal brez odgovora. Da pa slov. javnost izve, kako se moramo na lastnih tleh za svoje pravice boriti, oziroma kako dolgo se moramo truditi za bore malo svojih pravic predno le mrvice istih dosežemo, javimo v naslednjem delovanju tukajšnjega občinskega odbora. Občinski odbor občine Okoslavci je v svoji seji z dne 31. avgusta 1906 sklenil samo slovenski uradovati ter od c. kr. uradov sprejemati samo slov. dopise in tiskovine, katere pa morajo biti tudi slovensko naslovljene, ter je to nazniti vsem c. kr. uradom. C. kr. okr. glavarstvo pa je občini z odlokom z dne 10. septembra 1906 na podlagi par. 90 obč. r. ta sklep prepovedalo, na kar se je občinski odbor vsled svoje seje z dne 30. septembra 1906 pritožil na c. kr. namestništvo v Gradu.

Se le z odlokom od 21. junija 1908 nam je c. kr. okr. glavarstvo v Ljutomeru naznanilo, da c. kr. namestništvo našemu prizivu v štev. 9 651-2 ni ugodilo. Tukajšnji občinski odbor je vzel to prepoved z nevoljo na znanje ter sklenil v smislu člena 19 postave z dne 21. decembra 1867 državnega zakona v javni odborovi seji z dne 5. julija 1908 vložiti priziv na notranje ministrstvo in sicer: C. kr. notranje ministrstvo za notranje zadeve blagovoli ukreniti, da c. kr. uradi ne kratijo občini v omenjenem zakonu zajamčenih pravic: 1. Po členu 19 postave z dne 21. decembra 1867 imajo jezikovno vsi narodi v Avstriji jednake pravice v uradih, v šoli in javnem življenju ter bi bil člen te postave za nas brez pomena, ker bi ne čuval naših, tam zajamčenih pravic! 2. Naša občina je popolnoma slovenska. 3. V ljutomerskem okraju je do 95 odstotkov Slovencev, torej tudi večina slovenska in ni težko c. kr. uradom ljudstvu ugoditi. 4. Plačujemo tudi materijalne in krvne davke, kakor nemški narod, zato zahtevamo, da se nam od c. kr. uradov, koje pomagamo v našo in države korist vzdržati, ne kratijo naše pravice. 5. Državno sodišče je že v razsodbi z dne 3. julija 1906 broj 264 razsodilo, da se vse v členu 19 drž. zak. z dne 21. decembra 1867 za državljane določene pravice nanašajo tudi na občine. Iz tega sledi, da morajo c. kr. državni in deželni uradi občinam dopošiljati ravno tako v njihovem jeziku uradne reči, kako državljanom v njihovem. C. kr. ministrstvo za notranje zadeve blagovoli blagohotno ukreniti, da se naše v postavi utemeljene in potom jasne razuma dokazane pravice ne kratijo ter zapovedati, da c. kr. uradi, koji imajo z nami opraviti, nam pošiljajo vse uradne zadeve v slov. jeziku. — Občinski odbor Okoslavci, dne 5. julija 1908. Nemeč, župan. — C. kr. namestništvo je torej vsaj deloma spoznalo, da je naš priziv, kojemu ni ugodilo, pravičen in da ne zahtevamo nič drugega kakor svoje pravo. Upamo, da pridejo c. kr. uradi do prepričanja, da z nemščino kot uradnim jezikom Slovenci ne bodo nikdar zadovoljni!

Koroško.

Celovec. Na Koroškem imamo zadnji čas hud mraz. Drava je od Rude do Spod. Dravograda čisto zamrzjena, ravnotako tudi od Lokave do Šmohora. V Št. Petru pri Grabstanju so pred osmimi dnevi imeli celo 33° C mraza. Jezero je vse zamrznjeno od Gorice do Vrbe in opoldne in po noči se sliši pokanje ledu, kakor da bi se streljalo s topovi. Po vsem jezeru se ljudje pridno drsajo zlasti ob praznikih. Največje veselje imajo pri nas „ponovci“. Tako lepega ledu za „pone“ še nikdar ni bilo ko letos. Na vsaki vaški mlaki in povsod ob Dravi, zlasti pa od Velikoveca do Dravograda vidimo ta zimsko „kegljišča“. Če jih tudi zebe da imajo vse rudeče nosove, vendar radi preganjajo „Zajce“ s „štoki“ naši korenjaki, zlasti pa lovci po lovih; včasih traja igra celo pri petrolejkah ali pa pri lučinem svitu skoz vso noč. Kurijo si pa navadno s toplim vinom od bližnjega gostilničarja. Tudi nesreč se na ledu dosti zgodi. Ko so jezera zamrzovala, vtonilo je nekaj ljudi pri Osojah in pri Otoku, danes pa smo zvedeli, da je v Kotičah šel čez zamrznjeno Žiljo žagar Rajterar; vdrl se je in vtonil. Imel je še le 28 let in je zapustil v veliki revnosti svojo babico.

Celovec. Pogorela je v Kumpfovi ulici koliba pri pečarju Stiksnu. Ogenj je bil velik in nevaren. Slavno celovško gasilstvo prišlo je — gorelo je namreč ob treh zjutraj — skoro za dve uri pozpozno. Gut Heil!

Celovec. Razpisano je mesto za nemščino z zgodovino in zemljepisjem na učiteljsku. To je brčkone Bendino mesto. Zakaj pa Apihovega ne razpišejo? Hočejo pač odpraviti Slovence na učiteljska. Zakaj se ne brigajo za to naši poslanci?

Prodoje. Dne 28. svečana ob pol 10. bodeta prišli pri sodniji v Celovcu (soba 8.) na dražbo hiša št. 26 na velikovski cesti v Celovcu in parcela št. 72 v Št. Petru. Vredni sta vkup 58.000 K, najnižja cena 29.000 K.

Beljak. Zadnji ponedeljek so šli čez most trije slovenski delavci. Enemu je veter vzel klobuk in mu ga je vrgel v Dravo, kjer je obležal na ledu pri mesnicah. Tekel je po njega Gorican Lovro Jošček. Led se mu je vdrl in stal je do vrata v vodi. Prijatelj Tominc Komac in Škert sta ga potegnili iz Drave in sta mu preskrbela brž suhe obleke.

Beljak. Nemško-nac. društvo koroško je zborovalo na večer pred svečnico v gledišču. Govoril je K. H. Wolf in po stari navadi hrustal po Čehih in Slovanih. Skrbelo ga je tudi, da pomeni aneksija Bosne in Hercegovine veliko škodo za — Nemčijo. O ti sirotej Wolf! Rekel je tudi, da se morejo Nemei bojevati proti jezikovnim zakonom vladnim, ker so v njih kvar. Seveda s čem pa bi potem Wolf mogel še agitirati?! Nam se zdi postava za Čaško prav dobra, veljati bi morali samo tudi povsod drugod v Avstriji, tudi tam kjer imajo Nemei večino.

Beljak. V kazinu bude dne 6. sveč. venček na korist študmarki in sulferejnu. Mi Slovenci tu smo pa še vedno tako zaspani. Davno bi bil že čas, da si Slovenci kupijo v Beljaku kako hišo s kako večjo dvorano, da bi imeli svoje shajališče, svoj Narodni dom. Bilo bi to za vso okolico, zlasti pa za Ziljsko dolino velikega pomena. In če bi imeli svoj dom, bi lahko bilo ustvariti tu med slovenskimi delavci in železničarji kako delavsko in izobraževalno društvo na Beli in Jezernici in mi bi bili važen faktor v Beljaku in okolici. Podstopimo se vendar enkrat intenzivnejšega dela!

Maljince. Pogoreli sta pred svečnico Miheličeva in Dajčeva baraka. — Službi se je odpovedala učiteljica Ant. Kulnik.

Brnica. V Beljaku bude se zlicitala dne 9. svečana v sobi 8. parcela št. 837 na Brnici, ki meri 32½ ara in leži trdo pri vasi. Vredna je 582 K, najnižja ponudba je 390 kron.

Mostič. Dne 31. pros. je imelo Spod. Krčiško vojniško društvo svoj ples. Ko so se ljudje ravno najbolj zabavali je zadela predsednika tega društva, obč. tajnika Wilhelmarja kap; zgrudil se je mrtev na tla in veselica je bila seveda pri kraju.

Št. Vid. Dne 16. sveč bude v hiši št. 8 na zgornjem trgu v Št. Vidu ob 8 uri zjutraj javna razprodaja gostilničarske in medicarske oprave, žita, vina, žganja, medic, živine itd.

Pliberk. Dne 23. sveč. ob 9 uri dop. bude zapuščinska obravnava po rajnemu župniku Ant. Slatinšku, ki je umrl na Rinkolah brez poslednje volje dne 6. dec. Kdor ima kake pravice na zapuščino naj se pri sodniji v Pliberku v I. odel. ta dan ustmeno oglasi ali pa poprej vložijo svoje zahteve pismeno.

Spodnji Dravograd. Na postajici Otičnik pri Slovenjgradu je prišel pod vlak železn. pisar Jak. Bricman.

Vetrinj. V tukajšnji suknarji bratov Moro je danes četrtek zjutraj zgorela volnena zaloga; volna se je bila vnela menda sama. Škoda je velikanska. Ob devetih je bil ogenj že za silo ugasnjen.

Podkloster. Dne 28. pros. je na kolodvoru ubilo nekoga laškega delavca, ko so razstreljavali zmrzla tla.

Labod. Pri Rudi je Drava zamrznila, da vozijo les čez njo.

Št. Peter pod Celovcem. Orožniki so prijeli Janeza Hajnčica iz Dijekš, ker je v Belipeči na Kranjskem kradel.

Tigrice. Okraden je bil hlapec Franc Birtič. Zaprli so radi tega nekoga sohlapea.

Majzlica. Tu je prenočil 28. pros. nek starček, ki je bil prišel ravno iz bolnišnice pri Cehnarju. Zutra so ga našli mrtvega. Zadela ga je kap. Pisal se je Mih. Reinfrank.

Št. Vid. Na našega izvoščeka Ravšerja pritiskajo „Freie Stimmen“, kakor pred 8 dnevi na pl. Rainerja, ker ju je zastopal Dr. Brejc. Brčkone hočejo tudi temu izsiliti „prostovoljen“ donesek za šulferaju.

Bistrica pri Št. Paternjanu. Po § 2. so ta zborovali zadnje nedelje socialni demokratje in nemški kršč.-socialci. Obe zborovanji sta bili izyrtno obiskani, kar je naše nacionalne glavače silno jezilo. Slovenci, zlasti mi delavci, v Št. Paternjanu, na Bistrici in v Spitalu, ter na Mostu ob Beli in v Maljnicah, kjer tvorimo velike kolonije še vedno nismo organizirani. Čas bi bilo da bi se kršč.-social. zveza v Celovcu brigala tudi za nas, zlasti sedaj pred volitvami v dež. zbor.

Grabstanj. Včerajšnja „Dunajčanka“ je prinesla vest, da je Koroški dež. zbor razpuščen in naročilo vladi, da naj razpiše nove volitve. Sedaj pa je skrajni čas, da se začnemo gibati tudi mi. Ljudstvo je itak že nevoljno, ko se na nemški strani že tako pridno pripravljajo z zborovanji kršč. socialci in nemškonacionalci, vrhu tega pa tudi socialni demokratje nam vedno sovražni, delajo naj več, ko morejo, naše vodstvo v Celovcu pa pusti za volitve skrbeti ljubega Boga in pa naš kmete.

Št. Vid pod Juno. Pri nas je razpisana služba poš. ekspedijenta. Več se zve na županiji v Rikorjivesi.

Kriva Vrba. Tepla sta se pečar Al. Čavlovič in hlapec Jok. Vidnar, tako, da si je ta zlomil na levi strani rebro.

Podljubelj. Gledališka igra. Na svečnico je delavsko društvo v Podljubelju priredilo krasno štiridejansko igro „V krvi“. Uspeh je bil sijajen. Ljudstvo vrlih in spretnih igralcev kar prehaliti ni moglo. Na splošno željo se priredi v nedeljo še enkrat. Kdor se hoče prisrečno smejati in nedolžno zabavati, naj pride v nedeljo 7./II. popoldne ob 4 uri v „Delavski dom“. Cene so znižane.

Roška Bistrica. Pri kmetici Trezi Černic je bilo vkradenih reči za 50 K. Orožniki so radi tega zaprli gostijo Ivano Kuhar.

Borovlje. Sodniji je bil naznanjen posestnik Primož Dovjak na Ravni v Selah, ker je menda kupoval stvari, o katerih se sumi, da so okradene. — Orožniki so zaprli Krajca Andr. Lampeta zaradi kraje.

Trg. Tu je bil zaprt Adam Simonutti, ker je na Solnograškem odvedel neko nedoroslo dekle. Gnali ga bojo v Št. Janž v Ponikvah na Solnograškem. — Zadnji ponedeljek je pogorel nek kmet v Zatičah. — V soboto je bil otvorjen hotel Antoniusbräu, ki sta ga postavila monsignor Kaiser in lesotroec Paleš. V čisto protestantski okolici so si nemški kršč. socialci upali napraviti tako podjetje. Kakšni reveži smo proti temu mi Slovenci, ki še v Celovcu nimamo svojega narodnega doma, kam še le v Trgu. Mi

bomo tako dolgo stiskali svoje krajcarje, namesto da bi jih kam podjetno naložili, da nam bo tujec zadnjega izpikal. Potem bomo pa imeli „varno in brez vsake rizike“ — smrt.

Kranjsko.

Ljubljana. Aprobirani učiteljski kandidat gospod Rudolf Grošelj je pripuščen na eno leto poskušnje na prvi državni gimnaziji v Ljubljani. — Pod voz električne železnice je prišla v ponedeljek popoldne perica Neža Bučarjeva. Pri Hamannovi trgovini na Mestnem trgu je hotela iti čez cesto, pa je podrl voz cestne železnice, ki je v tem trenutku prišel od Starega trga sem. Bučarjeva je prišla pod varnostno napravo in voz jo je vlekkel do Trnkocijeve lekarne, kjer so jo rešili izpod voza. Dobila je samo lahke opraske po rokah in obrazu in je sama lahko nadaljevala svojo pot. — Utopljenko so našli v torek v Gradašnici v bližini tam, kjer se poleti vojaki kopljelo. Truplo ženske je ležalo že več tednov v vodi in je popolnoma nepoznato.

Ljubljana izgubi svoje krasne senčnate gozdove v Tivoliju, ako se dostojne oblasti takoj ne pobrigajo za nje. Naselil se je v gozdu pod Rožnikom nad kapelico in v bližini Svicarije zavratni škodljivec — smerekovi lubadar. Napadel je že nekaj drevés in bo šel dalje, ako se mu ne prepreči delovanje. Torej pozor!

Ljubljana. Umrl je dobro znani in čislani čevljarski mojster in posestnik g. Jernej Žitnik. Pokojnik je bil dolgo let tajnik in blagajnik Obrtnega pomožnega društva in je bil še do svoje smrti vestno v svojem poslu. Bodi mu blag spomin! — Včeraj v četrtek je dajal znani umetni drsač dr. Rychlik iz Prage drsalcem nauke in navodila v umetnem drsanju in sam izvajal krasne in najtežje figure in vaje.

Idrija. Nadzdravnik pri eraričnem rudniku v Idriji gospod dr. Štverak je pomaknjen ad personam v 8. činovni razred.

V Krki je utonil 57 let stari posestnik iz Drganjega sela Mihael Pugelj.

Dom za slovenska znanstvena društva mislijo zgraditi v Ljubljani. Prvo misel o tem je sprožil vodja deželne bolnice gospod dr. Vinko Gregorič. Po njegovi misli naj bi se osnovala zadruga, ki bi dobila primeren kapital za to zgradbo.

Lovski tatovi so pričeli loviti po Mestnem logu ljubljanskem divjačino. Posrečilo se jim je, da so večkrat pred gozdarji in čuvaji srečno odnesli pete. Ko je pa v torek slišal službujoči čuvaj streljati, je šel takoj za tatovi in se mu je posrečilo, da je enega izmed njih prijel. Ujeti tat je povedal imena svojih sokrivcev, katerim so že na sledu.

Pod brzovlak je prišel pri Hrušici železniški uslužbenec Kleindienst in bil takoj mrtev.

Gospodarska zveza v Ljubljani si je zgradila lastno ledenico na dvorišču svoje hiše ob Dunajski cesti in jo napolnila do vrha z ledom.

Nakladišče poleg klavnice v Ljubljani bodo zgradili prihodnje leto. To nakladišče bo stalo poleg tira dolenjske železnice. Ta naprava je jako potrebna zlasti ob sejnih in posebno pa še ko se otvori nova proga dalmatinske železnice.

Ponarejen denar. Po Ljubljani krožijo ponarejeni dvajset vinarški novci, liti iz svinca. Poznati jih je samo na mehkti.

Roko je odtrgala slamoreznica posestniku Francu Mlarkarju iz Brezja na Gorenjskem.

Iz šolske službe. C. kr. okr. šolski svet v Kranju je kot supletinjo na mesto obolelega učitelja g. Zahrastnika na ljudski šoli v Škofji Loki imenoval gđ. Amalijo Poljanec.

Ponesrečil se je Franc Gašperšič iz Spodnjega Medvedja na Dolenskem. Peljal se je s sanmi proti Mirni. Na cesti, kjer se približa železniška proga, se je ustrašil konj mimovozečega vlaka in zdiral po cesti naprej. Gašperšič je padel pod sani, katere so ga precej časa vlekli seboj. Vsega okrvavljenega so končno ljudje rešili izpod sani.

Z smodnikom se je igral v Praprečah pri Trebnjem 15 letni Jožef Primičič. Zažgal je smodnik z vžgalico, nakar se je ta vžgal in dečku odtrgal dva prsna na levi roki.

Umrl je v Ljubljani po dolgi in mučni bolezni trgovec in posestnik gospod Ivan Jerman. Pokojnik je bil mož stare korenine in obče spoštovan in priljubljen.

Glavni nabor za mesto Ljubljano in okolico se bo vršil in sicer: Za politični okraj ljubljanska okolica se vrši 29. in 30. marca na Vrhniki, za sodni okraj Vrhnika; dne 31. marca 1., 2. in 3. aprila v Ljubljani za sodni okraj ljubljanska okolica in dne 5. 6. in 7. aprila 1909 v Ljubljani, za mesto Ljubljana. Naborni ki se bodo izžrebali dne 10. februarja ob 9 uri popoldne v pisarni mestnega vojaškega referenta v Ljubljani. Vpogled je vsakemu prost.

Primorje.

Občinske volitve za Trst in okolico. Za volitve so določeni sledeči dnevi: V nedeljo dne 13. junija bo volil četrti mestni volilni razred in drugi okoličanski volilni razred — eventualne ožje volitve se bodo vršile v sredo 16. junija; v četrtek dne 17. junija bo volil tretjimestni volilni razred — eventualne ožje volitve se bodo vršile v soboto dne 19. junija; v ponedeljek dne 21. junija bo volil drugi mestni volilni razred — eventualne ožje volitve se bodo vršile v sredo dne 23. junija; v petek dne 25. junija bo volil prvi mestni volilni razred in prvi okoličanski volilni razred — eventualne ožje volitve bodo v ponedeljek dne 28. junija; v sredo dne 30. junija bo volila trgovinska in obrtna zbornica, eventualne ožje volitve bodo istega dne. Prihodnji mestni svet, oziroma deželni zbor bo štel 80 članov in sicer jih vsak mestni

volilni razred izvoli 16, prvi okoličanski volilni razred 8, drugi 4, trgovska in obrtna zbornica 4 odbornike. Volitve raznih volilnih razredov se bodo vršile v okrajih, in sicer v mestu v šest volilnih okrajih in v okolici v treh volilnih okrajih. Trgovska in obrtna zbornica tvori za se poseben volilni razred in samo en okraj.

Goriški deželni zbor bo razpuščen v najkrajšem času. Politične oblasti že delajo priprave za nove volitve.

Gorica. Električna cestna železnica prične z redno vožnjo še tekom tega tedna.

Poročil se je gospod Josip Žnidaršič, e. k. namestniški koncipist, pridružen okrajnemu glavarstvu v Sežani, z gđ. Miro Bajcevo iz Renč pri Gorici.

Strajk voznikov v Trstu traja dalje. V ponedeljek je prišlo več kot 200 voznikov na Opčine, ker so slišali, da bodo nekateri podjetniki vozili. Disciplina je vzorna med vozniki.

V Trsteniškem gozdu je nastal na neznan način ogenj. Pozarna bramba, ki je prihitela na lica mesta je omejila in zadušila požar, da ni nastala še večja škoda.

Prelep v tržaški gostilni. V neki gostilni na korzo je nastal med gosti prepir, pri katerem je bil delavec Ernest Stalio težko ranjen na vratu, hrbtu in na levi nogi. Prepekljati so ga morali v bolnico. Tri tiče, ki so na sumu, so že prijeli.

Zboljšanje kraških pokrajin. Kmetijska družba je tudi za prošlo leto razpisala nagrade za spremenitev nerodovitnega in kamnitega kraškega zemljišča v travnike. Od listopada pa do maleda srpana 1908 je bilo spremenjenih 46 takih zemljišč. Razdelitev nagrad je bila te dni v navzočnosti vladnega svetnika Frühaufa. Skupni znesek nagrad znaša 3800 kron in zemljišča je bilo zboljšana v skupnosti 166.00 kvadratnih metrov. Za tekoče leto je naznanjenega zemljišča za zboljšanje 200.000 kvadratnih metrov.

Iz sodne službe. Višje deželno sodišče za Primorsko je imenovalo gospoda Hilarija Hrobata za avskultanta. — Dvorni svetnik pri najvišjem sodišču gospod Avgust Jakopič je imenovan za predsednika višjega deželnega sodišča v Trstu.

Gradnja tunela pri sv. Vidu. Ministrstvo je dovolilo gradnjo predora pod hribom sv. Vida. Mestni magistrat v Trstu je vsled tega razpisal rok, do katerega treba vložiti ponudbe. Siroški za zgradnjo so zračunjeni na 1,387.000 K.

Narodno-obrambno delo.

Slov. kršč. soc. zveza je ustanovila knjižnico v nekem v narodnem oziru najbolj izpostavljenem kraju. Dobili smo razveseljivo vest, da ljudje, posebno mladina prav pridno segajo po knjigah.

Nemško uradništvo. V nemškonacionalnih krogih se načrtoma dela na to, da se vse nemško uradništvo spravi v radikalni in vsenemški tabor. Agitacija za to in hkrati radikalnonemško uradniško organizacijo izvršujejo razne nemške zveze v družbi s Schulvereinom in Südmarko, ki tudi skrbita za potrebni drobiž. Geslo, ki se razlega po tozadevnih sestankih in odmeva iz nemškega časopisja, se glasi: Nemški uradniki, ven iz zvez s slovanskimi tovariši! Vsa dvo- ali večjezična društva so gniloba! Samonemška društva! Najprej so se nemški državni uradniki na Češkem združili v posebno društvo, ki ima veliko podružnic. Sledilo je društvo avstrijskih železniških uradnikov, v katerem nemški člani z uspehom silijo na popolno ločitev od slovanskih. Zgolj nemške podružnice so nastale najprej v Plzenu, potem v Bregencu, Budjejevicah, Inomostu, Celovcu, Pragi, Beljaku in drugod.

Ta proces radikaliziranja nemških uradnikov ne sme pri nas ostati neopažen, ker bo gotovo imel svoje posledice. Pred vsem pozivljamo slovenske uradnike, naj se po posameznih strokah in sicer po vseh strokah organizirajo v lastna društva v obrambo svojih stanovskih pravic in ob enem v obrambo slovenske narodnosti. Tukaj ni treba ne obzirov ne plašljivosti. Kar je dovoljeno Nemcu, mora biti tudi dovoljeno Slovcu. Quod licet Jovi, non licet bovi, tukaj ne velja, ker je naš narod vendar enakopraven z nemškim. Če je pri nemških uradnikih edino merodajno geslo: nemško, zakaj bi se ne smelo pri naših uveljaviti geslo: slovensko, in to tembolj, ker se slovensko narodno načelo vedno in povsod strogo giblje v mejah avstrijskega patriotizma, dočim nemškoradikalno srce z vso močjo hrepeni po vsenemštvu, ki pa ne pomeni nič drugega nego razpad naše Avstrije.

In še na nekaj drugega je treba opozoriti. Če je nemškemu uradništvu vsa dvo- ali večjezičnost gniloba, ali se bo tak uradnik mogel toliko premagati, da bi se posluževal slovenskega jezika, če ga sploh zna. Saj mu je to gniloba. In ali se bo hotel uradniški naraščaj učiti jezika, ki mu je neljub in mu smrdi v nos? In vendar sili to uradništvo v slovenske kraje. Zato pa radikaliziranje nemškega uradništva vedno iznova opravičuje našo zahtevo: na slovensko zemljo za slovensko ljudstvo le slovenske uradnike!

Schulverein na delu. To nemško šolsko društvo narašča od leta do leta kakor po številu članov, tako po svoti dohodkov. Leta 1904-5 je imelo 417.000 kron rednih dohodkov, leta 1908 pa že 912.000 kron. Prispevki mu pritekajo po različnih potih, v katerih so nemški obrambniki res iznajdljivi. Med prispevki iz zadnjega časa je treba omeniti 40 K, ki jih je da-

rovalo kegljaško društvo v Nemški hiši v Brežicah, prijatelj Schulvereina v Slov. Bistrici Alois Watzek je daroval 1.60 K, veselčni prispevek podružnice Radvanje 120 K; občina Celovec je darovala 100 K. Dovolil je Schulverein med drugimi podpore za šolske zgradbe v Lovrani, v Črni in Bistrici v Zilski dolini, podpore za razne šole na južnem Koroškem, podpore za ubožne učiteljske in učiteljske v Celovcu, prispevek za otroški vrtec v Železni Kapli na Koroškem itd. Nadalje je naklonil denarno podporo dvema učiteljema na narodno obsovaženi postojanki. Skupaj se je dovolilo vseh podpor 48.382 K 36 v. Vodstvo Schulvereina je tudi uvidelo, da bi bilo prav dobro sredstvo v svrhu ohranjenja nemškega življa v narodno nevarnih krajih, ali boljše za hitrejše ponemčenje slovanskega, nemško pevsko društvo. Ustanovitev takih pevskih društev priporoča Schulverein ter izjavlja, da je pripravljen brezplačno poslati pesmarice.

Legia Nazionale (laško obrambno društvo) ima v Trstu svojo podružnico, katera prav živahno deluje. Na občnem zboru dne 31. jan. se je konstatiralo, da šteje podružnica 8800 članov ter je imela v pretečenem letu 100.000 K dohodkov. Za Slovence bodrilo, da naj pomnožijo svoje narodno obrambne težnje, ter naj ne puščajo v nemar nobenega sredstva, ki služi v obrambo slovenskega življa.

Schulverein v Storah. Tamošnja podružnica ima 105 članov, in sicer kakor se posebej naglašava v svrhu posnemanja, večinoma iz delavskega stanu. Radovedni smo, ali ti delavci plačujejo članarino. Saj je dandanašnji splošna tožba, da se delavcem slabo godi. Čudili bi se torej, da bi slovanski delavci od svoje plače in svojega uboštva jemali denar, s katerim bi podpirali ponemčevanje slovanskih otrok. Da bi to bilo v interesu delavstva, nam nikakor ne gre v glavo.

Kako love Nemci slovanske otroke v svoje šole? Zima je nadležen gost, ki zahteva kuriva in tople obleke. Mnogo je staršev, ki nimajo s čim kupiti zimске obleke in obutve otrokom; a nahajajo se usmiljena srca, ki naklonijo prezbajoči deci potrebna oblačila. A tudi to delo krščanske milosrčnosti se zlorablja v ponemčevalne namene. Nemci obetajo slovanskim staršem, da podare njihovim otrokom obleko, ako jih zapišejo v nemške šole. Mnogo otrok se vjame vsako jesen na ta lep, ali kako so prevarani, ko pride čas razdelitve zimskih oblačil. Nemški otroci, dasi manj potrebni, jih dobe, slovanski pa morajo biti zadovoljni s samo neizpolnjeno obljubo. Tako se je zgodilo letos češkimi otrokom 3. razreda nemške šole v Budejovicah.

Kdaj je bojkot hudodelstvo? Samo takrat, kadar Slovenci bojkotuje Nemca. Bojkot pa ni hudodelstvo, nego še celo hvalevredno dejanje, ako Nemeč bojkotuje Slovence. Kajneda, gospod Verderber?

V nedeljo, dne 14. t. m. vsi v

Št. 111!

Razgled po svetu.

Zadnji iz rodu Krasinskih. Zadnji potomec te slavne poljske rodovine je zatislil oči za vekomaj v Ostadaletti. Rodbina Krasinski je dala Poljski velikih ljudi, slavnih mož, znamenitih književnikov in mecenov. Sigismund Krasinski, ded sedaj umrlega grofa Adama, je bil goreč in vnet rodoljub, kateri je skupno z grofom Adamom Potockim delal za osvoboditve poljskega naroda. Adam Krasinski je bil v sorodstvu z največjimi rodbinami poljskih plemičev, s Potockimi, Bađeniji, Skrzynskimi. Bil je pisatelj znanih strokovnih del lepe književnosti. Na Spansko je potoval samo zato, da na mestu prouči dela poljskih prostovoljcev za časa Napoleonovih vojska. Rezultat teh proučevanj je bilo krasno njegovo delo: „Tri šarže.“ Bil je tudi urednik „Biblioteke varšavske.“ Znameniti so njegovi podatki o zgodovini poljskih ustaj, zajeti iz bogatih virov njegove rodovine in grofov Potockih. Tudi v politiki je deloval kot publicist, toda vedno se drže mirnega, ne pretiravajočega aristokratskega načela. Bil je član vseh humanitarnih in kulturnih društev in jako priljubljen v vseh krogih poljskega ljudstva. Z njim je izumrla slavna rodbina grofov Krasinskih; a on bo še dolgo, dolgo ostal v živem spominu Poljakov.

Razpust občinskega sveta v Messini. Zaradi velikih nerednosti v upraviteljskem odboru je občinski svet mesta Messine razpuščen. Občinskega predstojnika so pa prijeli in izročili vojnemu sodu.

Ogenj. V čistilnici petroleja v Oršovi je nastal ogenj ter upepelil celo tovarno. Z velikim trdom so ognjegasci rešili zalogo bencina. Petrolej je ves pogorel, ker ga niso mogli rešiti radi prehudega ognja. Škode je nad dva milijona kron.

Sneg v Rimu. Minuli teden so imeli v Rimu to redko priliko, da je zapadel sneg več ko pet decimetrov na visoko. Promet na električni železnici je bil mestoma onemogočen.

Eksplozija v čistilnici sladkorja. V Saragozi je nastala vsled neprevidnosti v rafineriji sladkorja eksplozija, pri kateri sta izgubila dva delavca življenja.

Brez luči je bilo nekaj časa mesto Havre na Francoskem, ker je v električni centrali izbruhnil ogenj in uničil vse zveze.

Roparski napad v Berlinu. V nedeljo je prišel k neki hišni posestnici v Berlinu neznan človek. Iskal je stanovanje in zato ga je peljala gospodinja v svojo sobo. Ko sede za mizo, da mu napiše pobotnico za stanovanje,

zgrabi jo neznanec ter ji nastavi samokres na prsi, zahtevajoč, da mu izroči ves denar, kar ga ima. Gospa se je tega tako prestrašila, da mu je brez obotavljanja izročila ves svoj denar. Neznanec je izginil brez sledu.

Vojni sod v Messini. V Messini so dobili pri nekem vojaku denarja in dragocenosti v skupni vrednosti 500 lir, katere je pograbil pod razvalinami. Vojak je priznal svojo krivdo. Obsojen je bil od vojnega sode na osem let zapor in degradiranje vpricho vseh vojakov.

Nesreča na morju. Parobrod „Republic“ je pri Nantucketu trčil vsled goste megle z nekim neznanim parnikom. „Republic“ je pri tem dobil take poškodbe, da se je jel potapljati. Vse moštvo in čez 260 potnikov se je rešilo na parnik „Florida“. Parnik „Republic“ je vozil iz Bostona proti Sredozemskemu morju.

Najdaljši predor na svetu bode na Kavkazu. Ruska vlada bode namreč zgradila železnico preko kavkaških gora. Projektirani predor bode dolg 22.5 km. Ta predor bo najdaljši na svetu. Do sedaj je bil simplomski v dolžini 19.7 km. Železnica se bode gradila najmanj 10 let in proračun za to znaša 60 milijonov rubljev.

Pogorela je skoraj cela vas Termon v okrožju Mezzolombardo z občinsko hišo in šolo vred.

Novo kapnikovo jamo so odkrili na Nemškem, in sicer pri Barmenu. Jama obsega večje in manjše oddelke z krasnimi kapniki. Odkrili so jamo na ta način: ker so videli izhlapevati sopar, so razširili odprtino in tako prišli do jame. Vhod je začasno zaprt, dokler se jama natančneje ne preišče.

Vulkan Kilauca na otoku Havai je pričel delovati, kakor še nikdar prej. V srednjem žrelu se dviga v malo urah lava od deset do štiristo čevljev ter potem ravno tako hitro zopet pada. To se ponavlja tako hitro, kakor še nikdar poprej. Pri tem je srednje žrelo 16 do 20 ha široko in veliko. To so že velikanske mase lave, katere se dvigajo po žrelu in zopet vpadajo. Razlagati se mora to edino iz te hipoteze: Pri različnih preureditvah in gibanjih zemeljskega površja v teh krajih, se je napravila podzemna volfina, katera se je polagoma napolnila s plini in ti dvigajo vročo, tekočo lavo v žrelo. Ako so našli plini kako prosto pot skozi lavo na površje, tedaj se lava zopet povrne v prvotno jamo. Dne 20. septembra lanskega leta je bil na otoku Havai potres, za katerega vzrok so mislili, da je 25 km na stran ležeči vulkan Mauna Loa. Sedaj so pa prišli na to, da je povzročil potres vulkan Kilauca. Potres je napravil namreč takrat celo vrsto razpoklin v zemlji, ki so se raztezale od Kilauca na vse strani po več kilometrov daleč po pokrajini Puna.

Protiv bivšemu predsedniku Venezuele je izdal nadprokurator centralnega sodišča v Venezueli tiralnico. Ministrstvo zunanjih del pa zahteva od nemške vlade, da bivšega predsednika republike Castra zapre in izroči venezuelanskemu sodišču.

Kuga na Kitajskem. Na Kitajskem se kuga vedno bolj razširja od Sanghaja proti mestu Peking. Vsi diplomati so zato sklenili, vpslati Vei-vu-pu noto, v kateri prosijo za omejitev boleznih in priporočajo angležke in japonske specijelne zdravnike, katere bodo njihove vlade dale na razpolago Kitajski.

Nesreča na morju. Parnik „Chan Ranalde“ je na potu od Adelaide do Durbanu v Avstraliji zadel na skale pri Edithbourgu. Naložen je bil parnik z žitom. Od moštva je poginilo v valovih 46 oseb, druge je rešila neka francoska ladija.

Vstaja v Arabiji. Arabci so napadli kolodvor Elali na železniški progi v Meki ter so ga popolnoma razdžali. Več del stanovalecev so pomorili, druge so pa odvedli seboj. Med temi je mnogo uradnikov, od katerih pričakujejo, da se odkupijo. Arabci so pretrgali vse vezi brzojavov med seboj.

25letnica katoliško-konzervativne vlade v Belgiji. V četrtek so zborovali pod predsedstvom predsednika komore Coremana zastopniki raznih političnih in gospodarskih organizacij belgijskih katoličanov, da se dogovore, kako in na kakšen način da se proslavi spomin na notranji preobrat v Belgiji pred 25 leti. Tedaj je padla liberalna vlada, katera se od onega dne ni mogla več dvigniti. Iz programa se izkluči vse, kar bi moglo stranko razkrojiti. Veliki nacionalni kongres se bode vršil v prvi polovici meseca septembra v Mechelnu. Predsedništvo bode vodil predsednik komore in senata. Častnim predsednikom bode izvoljen kardinal nadškof Mechelna in katoliški državni ministri.

Lakota v Dalmaciji. V skaloviti Dalmaciji razsaja huda lakota. Matere z otroci hodijo na občinska predstojništva prosit kruha zase in za svojece.

Doktorji veterinarci. Dne 6. februarja se bo na visoki živinozdravniški šoli na Dunaju vršila prva promocija. Promoviranih bo osem kandidatov in nekateri med njimi bodo dobili častni naslov doktorjev veterinarske medicine.

Preiskava pri bosanskih srbskih dijakih v Zagrebu se je te dni vršila. Hišna preiskava ni imela nikakega uspeha.

20 oseb utonilo. Večja družba žensk in nekaj moških so hoteli prevoziti pri Calugio reko Ado. Čoln se je nagnil v deroči reki in preobrnil. Ker ni bilo nobenega rešilnega čolna v bližini, so postali vsi žrtve deroče Ade.

Potres na morju. Poštni parnik „Galileo Galilei“ je zadel na poti iz Palermo v Neapolj potres, kateri je trajal približno četrt ure. Med potniki je nastala grozna zmešnjava, vendar se je krepkemu vodstvu posrečilo napraviti mir in tako je cel dogodek ostal brez nesreče.

Na ziderakemu jezeru je ponesrečilo trideset ribičev, ker so šli na zamrzlo jezero hotoč ribe loviti, pa se jim je led udrl in so prišli pod led.

Narodno gospodarstvo.

Pouk o rezi v vinogradih. Rez je brezdvomno eno najvažnejših del v vinogradih. Saj že ljudska prislovica pravi, da neuk rezač lahko več veder vina na dan s škariami iz vinograda odnese. Rezač mora paziti na to, da dobi trs pravilno obliko in da to svojo obliko tudi obdrži. On mora v ozir jemati lastnosti različnih vrst (sort) in pa moč posameznih trsov. Tu i tam če biti že kateri trs previsok; treba je v pravem času misliti na znižanje, ki se ima vršiti tako, da rodovitost trsa ne trpi. Sploh se je ozirati pri rezi na toliko okoliščin, da jih ni mogoče v kratkem spisu tako podrobno objaviti, kakor bi bilo to potrebno. Pri vsakem delu, tako tudi tu je praktično razkazovanje najboljši pouk. Da se nudi taka prilika vinogradarjem ptujskega okraja, bode podpisani, če bode vrede dopuščalo, letos rezati učil osobito v takih krajih, kjer se mu zdi to posebno potrebno in sicer: 15. svečana ob eni uri popoldne pri g. Pukšiču v Preradu, 16. svečana ob deveti uri predpoldne pri g. Lovreču v Polaneh, 16. svečana ob eni uri popoldne pri g. Šoriju na Polensaku, 17. svečana ob deseti uri predpoldne pri g. Šeguli v Kukovi, 18. svečana ob eni uri popoldne pri g. Vnuku v Sakušaku, 19. svečana ob deveti uri predpoldne pri g. Koserju v Dragoviču, 22. svečana ob deseti uri predpoldne pri g. Graberju v Karčovinju, 24. svečana ob deseti uri predpoldne pri g. Zajšekju na Mestnemvrhu, 25. svečana ob deseti uri predpoldne v dež. vinogradu pri Sv. Urbanu, 26. svečana ob deveti uri predpoldne pri g. Papstu pri Sv. Andražu Sl. gor. 2. sušca ob deveti uri predpoldne pri g. Vrabiču v Stopercih, 3. sušca ob eni uri popoldne v dež. vinogradu v Varaplju, 5. sušca ob eni uri popoldne v dež. vinogradu na Rodnemvrhu, 6. sušca ob deveti uri predpoldne pri g. Wratzfeldu v Jablovcu. Po šestem sušču je pa podpisani na razpolago tudi drugam v svojem delovnem okolišču, ako se ga zahteva. Razume se, da se bodo pri teh sestankih lahko razmotrivala tudi druga vprašanja bodisi vinarske ali sadjarske stroke. J. Zupanc, deželni vinarski inštruktor v Ptujju.

Industriji proti kartelni banki. Stalni odbor treh centralnih industrijskih družb je sklenil sledeče rezolucije: Stalni odbor izjavlja v imenu vse avstrijske industrije, da je popolnoma izključeno, da bi avstrijski industrijni krogi bili zadovoljni z napravlo kartelne banke. Odbor vidi v tem, ako bi se uresničila ustanovitev kartelne banke, veliko škodo avstrijskega državnega narodnega gospodarstva in posebno pa produkcije. Ako bi zveza bank ne mogla obstajati v dosedanjih obliki, potem naj bi ostala takozvana avstrijska Notenbanka popolnoma samostojna, ker le tako se more avstrijsko državno in narodno gospodarstvo obvarovati pred škodami in izgubami. Stalni odbor pričakuje toraj, da bo vlada to uvidela in že vnaprej take načrte onemogočila.

Cementna industrija. Avstrijski cementni kartel je otežkočil nemško konkurenco stem, da je znižal cene preko meje. Nemške tovarne so hotele zategadelj uvažati v Avstrijo nezdobljen cement takozvani (klinker) in tukaj postaviti lastne mline. Carinski svet je pa odredil, da se ima klinker istotako zaračunati kakor cement namreč 1 K za 100 kg ker mletev ne predrugači čisto nič na tehničnem značaju prvotnega izdelka. Uvoz cementa v Avstro-Ogrsko znaša okroglo en milijon kron na leto, izvoz se je povzdignil od leta 1898. do 1907 od 0.7 na 2.3 milijone kron. Izdelovalo je 1902 cement in beton 605 tovarov z 4484 delavci, medtemi (1906) 50 tovarov z 1878 delavci in 8 milijonov centov Portland in Romancementa. Nemška letna produkcija je znašala okroglo 74.2 milijonov mark. Od leta 1895 sem, se prabi jako mnogo cementa za stavbne potrebe, kar je bilo povod velikim investicijam. Leta 1900 je nastala nekaka kriza, ker je cena padla od 500 kron na 350 kron (za 10 ton). Ta cementna vojska je povzročila združenje vseh izdelovalcev Portlandcimenta, katero združenje ima namen znižati rezijne stroške in prihranitev voznih strokov stem, da se razdeli konzum na najboljše tovarne.

Boj proti kartelom. Za naše gospodarstvo ni nič bolj pogubljajočega kot so karteli, ki od velikega kapitala podprti in od malo podjetij vso prebivalstvo takorekoč izžmejo. Krščansko socialni politiki so v spoznanju reči, da država nima samo pravice, nego tudi dolžnost občno škodujoče učinke narodnogospodarskih monopolov preprečiti, ponovno zahtevali, naj parlament izda ostre in zavirajoče postavbe zoper kartele. V narodno-gospodarskem odboru je bil znani socialni politik in poslanec dr. Krek pooblaščen, izdelati referent in načrt. Imenovani je že rešil svojo nalogo in je predložil odboru referat. Dr. Krek je izrekel mnenje, da je nemogoče v eni postavi vse škode monopolnega gospodarstva odstraniti. Zaraditega se je on baval najprvo z zaskiguranjem vprašanja o cenah in predlaga dve specijelni napravi, in sicer: 1. Naprava narodno-gospodarskega urada in 2. Ustanovitev cenilnih sodnij. Narodno-gospodarski urad naj izpopolni vrzel, ki je ostal med meščanskim zakonom, kazenskim zakonom in trgovskim pravom. Urad naj bi tako deloval, da bi država lahko naravnost uplivala na specijelne cene. Za kontrolo kartelov in vseh podjetij, kateri zavzemajo kako monopolno stališče, naj bi bilo določeno ministrstvo za javna dela. Cenilno sodišče odloči v prepornih cenilnih vprašanjih. Sodišče sestoji iz štirih svetnikov in enega predsednika, katere vse justični minister iz sodnijskih krogov imenuje. Cenilno sodišče odloči v tožbah, katere je vložila ena ali druga državna zbornica, zaradi visokih cen kake določene vrste blaga, katere cene se nastavili podjetniki ali podjetja, ki zavzemajo kako monopolno stališče. Tožba bo zastopana od poslancev parlamenta. V slučaju, da bo cena previsoka, ima sodišče nastaviti gospodarskemu položaju odgovarjajočo ceno in priložiti zahtevo, da se

podkaznijo do 20.000 kron morajo znižati cene v teku 8 dni. Vse stroške zadevajoče sodišča mora nositi podjetje ali podjetnik. Z veseljem se mora to priznati, da so zahteve katoliške socialne politike v tako jasni in gotovi luči prišle v poslanski zbornici v razpravo. Posebno referentu dr. Kreku se mora pripoznati največja pohvala vseh, ki dobro hočejo ljudstvu.

Krompir za seme naj se ne kopiči preveč na debelo, ker drugače se ugrije. Bolje je tudi, da se ga hrani v bolj svetlem nego v temnem prostoru, ker požene v slednjem veliko poprej. Ako je pognal že po zimi, kar se dogaja posebno tedaj, ko se ga hrani v preveč gorkem prostoru, naj se ga prinese takoj v kak zračen prostor. Posebno zgodnji krompir naj se razširi v hladnem prostoru na tenko, kakor se hranijo jabolka, in prenese februarja ali marca v bolj svetel prostor. Kalenja se sicer s tem ne zaduši, vendar pa se s tem pridobi, ker ostanejo kalice bolj kratke in močne in kot take niso v škodo. Tak krompir naj se posadi s kalmi vred, ker napravi krompirčke poprej, kakor če se mu je kali odtrgalo ali odlomilo, kar je pri zgodnjem krompirju velikega pomena. Krompir, kateremu se je kali ponovno odlomilo ali pa ima predolge kali, ni mnogo vreden za seme, ker taki gomolji oslabe.

Jajca za valenje, ki se jih je dobilo od drugod in so se vsled tega pretresla, naj se dene v kak hladen prostor in jih pusti počivati najmanj dva dni, da se jajčja vsebina zopet umiri. Nato naj se jih še le podloži pod kokljo, kajti če se jih podloži takoj, ko so dospela na mesto, se jajca slabo izvale.

Presajena drevesa se ne sme prezgodaj trdno privezati k pristavljenemu kolu, kajti zemlja se krog korenin seseda in če je drevo trdno privezano h kolu, se ž njo vred ne more sesesti. V takem slučaju ostane pod koreninami votlo, korenine vsled tega splesne in segnijo. Takoj po sajenju naj se toraj posajeno drevo le na rahlem priveže h kolu, po par mesecih še le, ko se je zemlja popolnoma sesedla, priveže naj se ga trdno v bako v obliki osmice in sicer enkrat blizu pod krono, v drugič kakega pol metra od tal in tretjič v sredi med gornjo in doljno vezjo.

Sadne tropine. Pri letošnji obilni sadni letini si je gotovo marsikateri gospodar napravil toliko sadnega mošta, da mu skozi celo leto ne bo treba kupovati vina za družino. A pri izdelovanju mošta sem videl ravno letos pri nekaterih hišah precejšnjo potratnost. O nezadostnem zdrobljenju sadja, ki ne da potem dovolj soka (krivo temu je pomanjkanje dobrih sadnih mlinov) ne govorim. A videl sem, kako mečejo nekateri sadne tropine na gnoj. In vendar bi ravno pri letošnjem pomanjkanju krme prišle tropine tako zelo prav naši živini. Poznam gospodarje, ki tropine najpreje namoščijo, da napravijo čez 14 dni ali tri tedne iz njih kis za dom, potem pa še te dva ali trikrat stisnjene tropine pokrmijo. Vrednost tropin, ki smo jih iztisnili samo za vino, je približno ona dobrega sena in slame, pese, riževih otrobov, želoda i. t. d. Posebno posušene zelo vzbujajo slast pri živini in vplivajo zelo zdravilno na prebavila. Tropine, ki jih ne morejo v kratkem pokrmiti, spravljajo v Švici v velike lesene kadi ali pa v cemetne shrambe, kjer jih trdo pohodijo in stlačijo; drugod zopet jih kisajo podobno kot pri nas zelje in repo v kadeh. Sušiti pa se dajo v peči za kruh kot krljji. Ravnajmo v bodoče kakor že, a ne zametujmo te dobre začimbe za našo goved.

Tržne cene. Maribor. Pšenica za 50 kg 11.50; rž 10.—; ječmen 9.—; oves 9.50; koroza 9.25; proso 9.—; ajda 8.50; bob 11.—; seno sladko 6.—; ržena slama 4.—. Dunaj. Pšenica za 50 kg 11.90; rž 9.20; oves 9.40; turščica 9. 50; sladkor 100 kg za 22.15 K; špirit (10.000 litrov %) 55.60; petrolej 100 kilogramov 12.— K.

Budimpešta. Pšenica za april 1909 za 50 kg 12.55, za oktober 1909 50 kg K 12.73; rž za april 50 kg K 9.90; koroza za mrj 50 kg 7.26; oves za april 50 kg K 8.59; Efektiv mirneje.

Vinska kriza. Trta je v minolem letu prav obilno obrodila in se je pridelala velika množina dobrega vina. Ali kaj to pomaga našemu vinogradniku. Sedaj ima v kleti vso posodo polno, prihodnje leto pa mogoče nič. Ako je trta jedno leto dobro obrodila, pa vinogradnik ne more svojega pridelka prodati po primerni ceni. Danes je revščina v vinogradnih krajih velikanska, ubogi vinogradnik se mora boriti za svoj obstanek. Vina je obilno in vsled tega ubogega vinogradnika stiskajo in stiskajo, dobro vedoč, da se bode moral udati, ker dalje časa ni v stanu, istega v kleti obdržati. In kako temu odpomoči! Veliko se je že o tem po časnikih razpravljalo, eni so mnenja, da zadruge rešijo to vinsko krizo, drugi zopet, da se poiščejo novi trgi, kjer bi se naša izborna vina lahko dobro prodala. To je vse prav lepo. Ali vendar bi morala tu vmes poseči tudi država. Predlani je stopila nova vinska postava v veljavo. Nastavili so se posebni kletarski nadzorniki. Ti kletarski nadzorniki naj bi nadzorovali samo vinske trgovce in krčmarje, pa bi se lahko plačevali od samih kazni, ki naj bi bile jako občutljive za vsakega krčmarja in trgovca z vinom, ki ne prodaja pristnega vina. Koliko se dandanes proda za vino, kar ni vino, o tem nima nobeden pojma. Cela naša Štajerska ne prideluje toliko vina, kot se proda v Avstriji ponarejenega vina. Torej glavno je nadzorovanje trgovcev in pa krčmarjev, ne da se iste samo enkrat v letu revidira, temveč večkrat in posebno ob času sejmov, praznikov, ker ravno pri takih prilikah se po največ pokvari vino in kjer vino ni dobro, se pije pivo ali žganje. Tukaj tiči najhujši udarec za vinogradnika, da se konzum vina ne vzdigne. Kako bi se

naj tudi dvignil, ako toči krčmar slabo vino, rajši ga ne pijem in pijem pivo, drugi pa žganje. S slabim vinom se torej dela konkurenco pristnemu vinu. Zato bi rekel, glavno je, da se nastavi več nadzornikov, ki bodo strogo in pa večkrat kontrolirali krčmarje in vinske trgovce.

Književnost in umetnost.

Časopis za zgodovino in narodopisje. Izdaja Zgodovinsko društvo v Mariboru. Urejuje Anton Kaspret. Vsebina 3.—4. snopiča. I. Razprave: Glonar J. A.: Literarni odnosi med štajerskimi Slovenci in Nemci. Gruđen dr. Jos.: Samostan Studence v protestantski dobi. Kaspret Anton prof.: Navodilo kranjskima poslancema škofu T. Hrenu in Herbertu Turjaškemu za obč. deželni zbor v Lincu. II. Mala izvestja: K. F.: Izkopavanje v Središču. Stogenšek Aug. dr.: Nagrobni verzi v konjiški dekaniji. III. Književna poročila: Murko Mat. dr.: Geschichte der älteren südslawischen Litteraturen. Dr. Fr. Arneje: Jahrbuch für Alttertumskunde. IV. Društvena poročila. V. Imenik društvenikov. — Spisi se pošiljajo uredništvu pod naslovom: Anton Kaspret, prof. o. kr. prve drž. gimnazije v Gradcu. Klosterwiesgasse 9-II. — Redni udje „Zg. dr.“ dobivajo „Časopis“ brezplačno, cena za neude je 6 K na leto.

„Planinski Vestnik“, glasilo Slovenskega planinskega društva. Vsebina: Janko Mlakar: Po visokih Alpah in nizki Lombardiji. — Dr. H. Tuma: Strma Peč (Monte Simone). — Dr. Fran Tomišek: Spomini in načrti. — Dr. V. Korun: Crez Vesuvij v Pompeje. — Jakob Zupančič: Izprehodi po Gorjanjih. — Društveni vestnik: Umrl član, Novi člani, IV. planinski ples. — Obzor: Sankališče Belvedere v Bohinju, Kranjski deželni zbor, Podpora (mest. obč. sveta ljublj.). — Naše slike: Vodnika kočna na Velem polju, Frischaufov dom na Okrešlju.

„Mentor.“ Vsebina. Črtica iz naše zakotne doline (Domen Otilijev). — A. Medved: Poezije II. del (A. Breznik). — V Čičariji (J. Lavtižar). — Pisma prijatelju (Josip Logar). — Kako upliva alkohol na duševno delovanje (prof. Fr. Pangov). — O učenju srbohrvaščine (A. Breznik). — Navod za šahovo igro (Andrej Uršič). — Drobiž.

Najnovejše vesti.

Umrl je včeraj v Pragi bivši češki minister-rojak Rezek.

Državni zbor. Pred včerajšno sejo je bila seja klubovih načelnikov, v kateri se je odobrilo stališče predsednika dr. Weiskirchnerja prejšni dan. Vsled kompromisa med češkimi radikali in dr. Weiskirchnerjem je pričela včeraj zbornica debato o izjavi ministrskega predsednika in njegovih jezikovnih naredbah za Češko. Spočetka je bila seja mirna. Ko je pa voditelj trgovinskega ministrstva dr. Mataja odgovarjal Kramaržu in rekel, da je bil češki jezik pri poštah na Češkem pripuščen (zulässig), je nastal v zbornici velikanski kraval. Čehi so se vsled te izjave čutili razžaljene in so zahtevali, da dr. Mataja prekliče besedo „zulässig.“ Obkolili so ministrski stol, na katerem je sedel dr. Mataja in mu žugali s pestmi. Mataja je ves prebledel in prekinil svoj govor. Češki radikali so zopet pričeli piskati, zbijati in pa kričati. Mir je nastal še le, ko se je zvedelo, da so se pričela kompromisna pogajanja z dr. Matajo. Čehi so zahtevali, da se mora Mataja v zbornici opravičiti, Nemci so pa napovedali hud boj vladi, če se to zgodi.

S. K. S. Z. Naša krščansko-socialna organizacija se vedno lepše razvija in tisti, ki so pred letom zabavljali proti našemu delovanju, so morali hote ali nehote utihniti. Naša organizacija je vkljub raznim napadom in obrekovanjem lepo napredovala, da smo res lahko ponosni na njo. Število članic se množi od dne do dne. Posebno posveča svoje delovanje obsejmemu delu. Ustanovilo je eno novo knjižnico, izobraževalno društvo, za več društev pa se vrše pripravljani koraki. Meseca januarja je priredila socialni tečaj v Ptujju, dne 8. in 9. februarja priredi tak tečaj v Brežicah. Vsako nedeljo gre več govornikov govorit na zborovanju Zvezinih članic. Seveda naše delo še ni končano. Nadaljevati ga moramo in to v tem smislu, v katerem smo ga pričeli. Da ga pa lažje in uspešneje zmagamo, zato vabimo vse prijatelje ljudskega napredka, da stopijo med naše vrste. Vsak kdor ima kaj smisla za ljudski blagor, bo to rad storil, dobro vedoč, da se le tako, ako vsi delujejo, več doseže. Zato pa pozdravljeni pod praporom krščansko-socialne organizacije!

Prisilna prodaja.

Pri posestvu **Alojzije Prebešek v Smolincih št. 71** se prodajo dne 12. svečana 1909 ob 10. uri predpoldne sodnijskim potom sledeče premičnine:

Ena telica, ena krava, ena svinja, en glasvir in 600 lit. vina.

Plačila se morajo takoj položiti ter kupljene stvari takoj odstraniti.

MALA NAZNANILA

ki se sprejemajo po 2 vin. od besede, najmanjši znesek je 50 vinarjev.

Kdor želi pojasniti o rečeh, ki so naznanjene v inseratnem delu, naj pridene za odgovor z namko 10 vinarjev. Drugače se ne odgovori.

Učenec, sin pošteni starišev, se sprejme, po doverjenju ljudske šole, takoj v trgovino z mešanim blagom pri Ivanu Traun-u, Ptujaka gora pri Ptuj. 60

Učenec, ki ima veselje do trgovine se takoj sprejme. Več pove trgovina v Mariboru Tržaška cesta št. 7. 54

Učenca kakor tudi učenko z dobro šolsko izobrazbo iz boljše hiše sprejme v trgovino mešanega blaga Adolf Eichberger, trgovec Slivnica pri Sv. Juriju ob juž. žel. 52

Vila ali lepa hiša z vinogradom, sadonosnikom se išče blizu Maribora tudi v mestu. Cena do 24.000 K. Dopisi na upravnishvo. 39

Majhne orgle s tremi registri v manualu in enim registrom v pedalu, pripravne za majhno cerkev ali kapelico, se po ceni prodajo pri Jožefu Brandel, izdelovalju orgelj v Mariboru. 48

Učenaka za dameko krojaštvo se sprejme v Mariboru, Schillerstr. 6, II. nadstropje. 32

Restavracija**Narodni dom**

v Mariboru.

Izborna kuhinja, izvrstna vina kakor: haloško, ljutomersko, dr. Thurnejev muškatelec, mozlec, vinarec, bizeljčan, konjičan itd.

Pivo iz budjeviške češke pivovarne.

Po letu udobno kegljišče. Vrtni paviljoni. Sobe za tužce.

Za obilni obisk se priporoča 37

Lojzika Leon.

Naročite „Stražo“!

Izdelovatelj cerkvenega orodja in posode

Karol Tratnik, Maribor

Župnijska ulica št. 3.

se priporoča prečastiti duhovščini za naročila različnih moštane, kelihov, ciborijev, lestencev, svečnikov, križov, itd. Staro cerkveno orodje popravljam pozlatim in posrebrim v ognju. Mnogo priznalnih pisem na razpolago.

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Olje

od motorja oddaje 100 kg. po 25 K.

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Slikar in pleskar

Franc Divjak

v MARIBORU, župnijska ulica št. 7

prevzame vsa dela dekoracijske in slikarske stroke ter se priporoča slavni duhovščini in cenjenemu občinstvu in izvršuje svojo obrt po najnižjih cenah.

Slovenski brivec!

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu najtopleje priporočam svojo

moderno urejeno brivnico.

:: Postrežba čista, točna in solidna. ::

Izdelujem tudi lasulje in kupujem lase.

IVAN BERGLEZ, brivec

Maribor, Šolska ulica 2.

Cerkveni slikar**Peter Marković akadem. slikar v Rožeku na Koroškem**

se priporoča čast. gg. duhovnikom in sl. slov. občinstvu za slikanje raznih cerkvenih slikarij, posebno altarnih in bandernih slik, križevih potov itd. vse na posebno trpežno platno in v jako stanovitnih barvah; slikam zdaj v zimskem času doma v svojem atelijaju in izdelujem manjša dela, popravljam tudi umetniško stare umetne slike: za poletni čas se pa priporočam že zdaj za večja dela: za slikanje cerkva v različnih slogih. Cene po dogovoru in brez konkurence. 23

Edina narodna steklarska trgovina Fran Strupi, Celje

priporoča svojo bogato zalogo stekla, porcelana in kame-nine, vsakovrstnih šip, svetilk, ogledal in okvirov za podo-be. Prevzetje vseh steklarskih del pri cerkvah in pri-vatnih stavbah. 2

Najnižje cene! Najsolidnejša in točna postrežba!

Na debelo.

Na drobno.

Pohištvo

Velika zaloga pohištva od najpriprostejšega do najfinejšega v vseh slojih se dobi po znižanih cenah pri 34

,Obrtni zadrugi mizarskih mojstrov' v Mariboru, Grajski trg št. 3 pri črnem orlu.

Marija Vezjak, Maribor

Šolske ulice št. 4.

Izdelovanje pletenin na stroju in sicer: nogavice, bluze, jopiče itd.

Vsa v svojo stroko spadajoča dela po nizkih cenah. 36

Svečar in medicar**Jožef Dufek, MARIBOR**

Viktringhofova ul. 30

priporoča prečastiti duhovščini veliko zalogo lastno izdelanih voščenih sveč. 20

Hotel**Pri belem volu v Celju**

sredi mesta, blizu vseh uradov; za tužce 30 sob z vso ugodnostjo pri nizkih cenah, tudi mesečna stanovanja s hrano za letoviščarje; izborna kuhinja, vedno sveže pivo, različna vina; po letu senčnat vrt; vozovi v hiši vsak čas na razpolago: : :

: se priporoča za obilni obisk. :

Svoji k svojim!

Urar, očalar in zlatar

Franjo Bureš

Maribor, Tegethofova cesta 33

pred kolodvorom, 10

priporoča svojo bogato zalogo, zlatnine, srebrnine, ur itd. po najnižji ceni.

Popravila se točno in hitro izvršujejo.

Cerkveni in sobni slikar in pleskar

Franjo Horvat

MARIBOR, Kasinogasse štef. 2.

Se priporoča veleč. duhovščini in slavnemu občinstvu za slikanje cerkev, dvoran, sob, društvenih odrov, napisov na steno, deske, plošče in steklo ter za vsa v pleskarsko in slikarsko stroko spadajoča : : dela. : : 53

Postrežba točna! : : : : Cene nizke!

Narodni dom Slov. Gradec

Dovoljujem si slavnemu občinstvu najljubdeje javiti, da sem s 1. februarjem t. l. prevzel

gostilno

v Narodnem domu v Slov. Gradcu.

Imam jako dobra, mnogovrstna štajerska vina, ameri-kanske in stare trte na razpolago. Topla in mrzla jedila so vedno na izbero. — Cene kulantne, postrežba točna. — Prosim, da me cenjeno občinstvo izvoli počastiti z obilnem posetom. S spoštovanjem

Anton Vilčnik.

Dosedajni promet čez 4 milijone.

Vplačani deleži združnikov: 18530 K

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

v lastni hiši (Hotel pri belem volu) v CELJU, Graška cesta.

Poštno hranilnični račun št. 92.465. — Telefon št. 8.

Hranilne vloge se obrestujejo po 4½%, brez odbitka rentnega davka.

Domači hranilniki se dajejo na dom brezplačno.

Hranilne knjižice drugih zavodov se sprejemajo kot vloge, ne da bi se obrestovanje prekinilo.

Posojila na zemljišča po 5%, do 5½%, brez in z amortizacijo.

Posojila na zastavo vrednostnih listin.

Osební kredit na menice in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Konvertacija vknjiženih dolgov z najmanjšimi stroški.

Oskrbuje svojim članom izterjevanje njihovih terjatev.

Brezplačno reševanje vseh zadev.

Brzjavljivi: „Kamnoseška industrijska zadruga Celje“.

Prva južnoštajerska kamnoseška industrijska družba

Brzjavljivi: „Kamnoseška industrijska zadruga Celje“.

Edino narodno kamnoseško podjetje v CELJU.

Stavbena in umetna kamnoseška
::: obrt s strojnim obratom. :::Izvrševanje vseh stavbenih del:
kakor stopnic, fasad, podbojev,
pomolov, nastavkov itd. iz različ-
::: nih kamenov in cementa. :::Specialna delavnica in pod-
barski atelje za umetna cerkvena
dela kakor: altarjev, obhajilnih
miz, prižnic, krópilnih in krstnih
::: kamnov itd. :::Brušenje, puliranje in struganje
::: kamena s stroji. :::Mnogoštevilna zaloga nagrobnih
spomenikov iz različnih marmornih
vrst granitov in sijenitov po razno-
vrstnih narisih in nizkih cenah.Naprava zidanih ali betoniranih
::: rodbinskih grobišč (rakev).:::Flakovanje cerkva, dvoran in
hodnikov s šamotnim ali cementnim
::: tlakom. :::Izdelovanje pohištenih plošč iz
različnih najbolj idočih marmornih
::: vrst v vseh oblikah. :::Popravljanje spomenikov, udela-
vanje napisov v iste. :::

Trgovina tiskarne sv. Cirila v Mariboru, Koroška cesta štey. 5

Zastonj

se ne trži, ampak po zmerni ceni s ti-
skovinami za posojilnice, ki so pri lju-
bljanski ali celjski zvezi, za občinske
urade, za krajne šolske svete in šolska
vodstva, za odvetnike, notarje, trgovce
obrtnike in zasebnike in vsa društva.
Krasne diplome za častne ude, zavitke
in pisma s tvrdko, vizitke, vabila za
društvene veselice, lepake in letake iz-
deluje tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Zastonj

se ne trži, pač pa po nizki ceni s
trgovskimi knjigami, odjemalnimi knji-
žicami, papirnatimi vrečami, kreda, svin-
čniki, črnilom, peresi, tablicami, kartami
za tombolo, lampijoni, papirnatimi kro-
žniki in servieti, pismenim papirjem v
mapicah in kasetah, albumi za foto-
grafije in razglednice, spominskimi
knjigami za gospodične, vsakovrstnimi
::: razglednicami. :::

Zastonj

se ne trži, pa ugodno kupite podobice
za molitvenike, slike v spomin na prvo
sv. obhajilo, podobe sv. družine za steno
z milo godbo po 15 K in 20 K, sten-
ske slike papeža, cesarja, škofa, raznih
svetnikov, rožne vence iz ribje kosti,
lesa in kokosa, svetinje iz aluminija, ki
nikdar ne rjavijo, škapulirje vsake
vrste, križce stoječe, ki se rabijo pri
::: bolnikih in križce viseče za steno. :::

➔ Za nakup priporočamo tvrdko ➔

M. E. Šepec, Maribor

Grajski trg stev. 2

katera prodaja po najnižji ceni vsakovrstno modno blago za ženske
obleke, svilnate in druge robce, vse vrste najboljše perilno blago,
vsakovrstno sukno (štofe) za moške obleke, površnike, fino sukno
za talarje in salonske obleke, srajce, ovratnike, kravate, naram-
nice, nogavice, dežnike, obrisače, mizne prti, odeje, preproge,
zastore, razni cvilih, perje za blazine itd. 7

Slovenci!

Vaša narodna dolžnost je, da
kupujete vse manufakturno
blago v trgovini, kjer je dobro
in najceneje in taka je trgovska hiša
na drobno in debelo**R. Stermecki, Celje**➔ Vzorci proti vrnitvi zastonj, blago
proti povzetju in čez K 20.—franko Po
avstro-ogrskih deželah. 1

Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Grajski trg št. 2 v hiši gostilne pri črnem orlu (Schwarzen-Adler).

Denarni promet je tekom osemmesečnega poslovanja čez en milijon kron.

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: na-
vadne po 4%, proti 3 mesečni odpovedi po 4½%.
Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in
1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se spre-
jemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obre-
stovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so
poštno hranilne položnice na razpolago (šek konto
97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni
varnosti po 4½%, na vknjižbo sploh po 5%, na
vknjižbo in poročstvo po 5½% in na osebni
kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vre-
dnostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih za-
vodih prevzame posojilnica v svojo last proti po-
vritvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo
7 kron. — Prešnje za vknjižbo dela posojilnica
brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. dopoldne
in vsako soboto od 8 do 12 dopoldne, izvenki
praznike. — V uradnih urah se sprejema in iz-
plačuje denar.

Pojasnila se dajejo

in prošnje sprejemajo vsak delavnik od 8.—12.
dopoldne in od 2.—5. popoldne. 6

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nabiralnike.